

МИЛИЦИ У ПОХОДЕ
46. књижевни сусрети

Културни центар Војводине
„Милош Црњански“
Cultural Centre of Vojvodina
„Miloš Crnjanski“

КУЛТУРНИ ЦЕНТАР ВОЈВОДИНЕ „МИЛОШ ЦРЊАНСКИ“
ЕДИЦИЈА ДОБИТНИЦА КЊИЖЕВНЕ НАГРАДЕ
„МИЛИЦА СТОЈАДИНОВИЋ СРПКИЊА“

Јасмина Топић
САДА СМО НА ОСТРВИМА

Издавач
Културни центар Војводине „Милош Црњански“

За издавача
Ненад Шапоња

Уредник
Гордана Драганић Нонин

Дизајн корица
Стојан Манчић

Припрема
Бранко Страјнић

Тираж: 300

Штампа
Донат Граф д.о.о.

На насловној страни
Фоторафија „Камен на камену“ – детаљ, ауторка: Јасмина Топић

Ауторка портрета Јасмине Топић: Мила Пејић

ISBN 978-86-80384-94-8

Јасмина Топић

САДА СМО НА ОСТРВИМА

изабране песме

избор Горица Радмиловић
поговор Драгана В. Тодоресков

РЕЧ ПРИРЕЂИВАЧА

Састављајући избор до сада објављене поезије Јасмине Топић, настојала сам да узмем у обзир не само оне песме за које сам се одлучила као приређивач, већ и оне песме које је ауторка изабрала као, условно речено, омиљене. Имајући пред собом „основни” избор, одлучила сам да песме поделим у пет тематско-мотивских циклуса. Теме, односно мотиви по којима је сачињен овај избор јесу – сан, плаво (као боја или као меланхолија), море, простор и успомене. За ове мотиве одлучила сам се јер сам у поезији Јасмине Топић видела оно о чему је Јован Христић писао у својој песми „Федру” – *озбиљносћ, мера, мудра узвишеносћ*. Озбиљност у овој поезији огледа у посвећености раду. Наиме, песникињи је до сада објављено седам књига поезије. Требало је да свих седам књига, које су настајале у периоду од 1997. до 2020. године, узмем у обзир, те да од песама које се налазе у њима покушам да направим неку врсту *йоейичких смерница*, другачијег читања од оног, уобичајеног, хронолошког. Узимајући у обзир да код песника данас (нарочито песникиња) прве књиге углавном остају заборављене, песме из ових седам књига нису слагане хронолошки, већ сам покушала да покажем, како је Црњански говорио, да је *све у вези* те да, када је реч о овој песникињи, мера и мудра узвишеност трају од првих до последњих стихова.

Мотиви сна, плавог и мора су, заправо, матерњи језик песникиње. Да би нова поезија добила на значењу, потребно је вратити се почецима. Управо из ових разлога, настојала сам да песме из старих и новијих збирки измешам и да, на неки начин, урадим ревалоризацију свега до сада написаног. Тај посао није био нимало лак, јер, пре свега, Јасмина Топић има импозантан опус који заслужује много пажње и детаљно ишчитавање. Мотиви простора и успомена су ту да заокруже овај избор, да му дају осећај „коначности”. Иако је лирски субјекат светски путник (што можемо

да видимо у поднасловима песама или при њиховом датирању), он(а) се ипак враћа кући, у познати простор. Милица Стојадиновић Српкиња у писму своме учитељу Димитрију Матићу пише: „Мени је најмилији свет, и онда сам у својој сфери, кад сам са мојим књигама сама”. Исто се дешава и са лирским субјектом Јасмине Топић. Упознавање страних простора (нарочито оних морских, топлих) завршава се, како Иван В. Лалић пише када „место бакарне јеке чујем прве снегове”. Тада настаје слагање успомена на полицама, али, попут враћања почецима писања, посматрају се књиге и све оне ситнице које су означавале живот пре одлазака на пут.

Књиге, сувенири и друге успомене лирског субјекта метафорички означавају повратак из сна (сањарења), неопипљивих осећања, до оног стварног повратка, са пута, из свих оних места које представљају свет, да би се, на крају, дошло до индивидуалне спознаје. На овај начин долази до материјализације свега онога што је до тада било неопипљиво, неиспитано. Тада лирски субјект коначно спознаје себе, у сопственој соби, као на сопственом острву. Путовања се, дакако, не завршавају, али путовање до себе је коначно досегнуто, као и зрелост писања Јасмине Топић у збици поезије *Привремени боравак*, заслужено овенчаној престижном наградом – „Милица Стојадиновић Српкиња”.

УСТАЈЕМО СВАКОДНЕВНО ИЗ
СВОЈИХ МАЛИХ СМРТИ

ДА ЗАСПИМО

йразна йабла

у неизграђеном објекту намењеном
месечарима. Гледам ту скелу
сваког дана, нуде се станови на продају
по изузетно повољним условима,
скоро па будзашто и још да поверујем

да заспимо

у бочицама, соковнику и микроталасној;
нуде и парфем „спавач”
Испод кровова незавршеног, ноћних прелетача
Близу мириса реке у комшилуку,
немирних риба, уснулих

да заспимо

тако као у кревету који ће у будућности
добити своје место у оној мањој соби
од три, четири;
сада је све једна недовршена.

Опрали смо зубе
стављена је помада
лепршави материјал и рђа

с помало константне промаје

то још увек мрачно место
које сада види месец

да заспимо.

ПЕВАЊЕ О КИШИ НА КИШИ, ДОК РОМИЊА И ПРЕТИ ОЛУЈОМ

Капи су се Распрснуле попадале
Презреле шљиве у блатњави пљусак Чујем крчка се –
Одјек топот горопадно претварајући се
у љубичасто-ружичасту смесу у желе пред сутон
Кроз ту правоугаону раван Елипса зенице је...
и пејзаж одједном мартовски Сипи зеленкаст локвањ
1 до 1000 сив
Трне одрвењава трн који се јавио пре цвета
У црној цеви очних дупљи млечан цвет заводи
Поглед на замрзнуту слику али без оштрине замрљан
Без мисли али нигде не путујем... са пуним плућима
динамита
Под ноктима креч Драма мировања
Подиже се из облака / спушта на скелете зиме
Чекам да слузаве капи падну обложе
Ипак ништа од буре овде ромиња до распадања
оштрицом сечем тај мит Од којих ћемо се грејати –
цепанице јалових кржљавих и голих јаблана
На разрушена гнезда обрушава се вече
док се још чује по неки тон малих скелета птића
Пружају се дуги ходници углови беле траке
Прашници крезубог сунца окованог испод речне плоче
Како се топи у ништа расте
Шуме ли дакле још јаблани?
Оградити стих строфу да проклизи Оживи у дамарима
Још само крљушт да отпадне
то свакодневно светлуцање
И поцепаће се скуп облака изнад дрвених стубова што

подупиру небо
И пејзаж је одједном потопљен
Ка чудној шуми као великој колевци
Где ће можда израсти лист цвет плод
Ако киша икада стане...

#

Кренеш случајно да сневаш стропошташ
у капи од сатена
увијеш у уморан облак обгрлиш белим платном
И кришке зраче додиром
Капи су се распрснуле попадале
урезујући црте и резе у шаке
Атоме водоника и кисеоника –
разједињавају се у белој и сивој маси
Утонулих у дубоко сањарење
пред олујом која однекуд долази –
Негде је одувек али где никада неће стићи

ВАЛПУРГИНА НОЋ

*Седећемо овде и іледаћемо као у сну,
за мене је тио, да знаш, као неки
сан шт^{ио} ми овде седимо
Зар је било тако тешко да се тај сан
сања раније?
Томас Ман, Чаробни дреі*

Тај ненадан разговор, опеком озидан
сан – газимо по сну, драгоценом
Магнетна игла компаса беснела је као
подарени заборав...
Владала је велика отупелост
Нисмо се усудили да погледамо
одразима у лице
у сумњу да је болест била досуђена
Тај дан је искрснуо, очекиван,
али непостојећи датум
И врата се добровољно отворише:
Брег је данас луд...
У чаробну кутију силази светлост
а под кожу се увлачи језа
Газимо по сну ослобођени –
Зар беше тако тешко сањати тај сан раније?
Свет је изгледао омађијан
Мирне стерилне ноћи наизглед
безопасне – притајене звери Вребале су
Под стакленим звоном божијег минуса
до овог звона за узбуну да ћеш отићи
пре него сан се склопи Отпоран
Семе што не сме да клија,

пада у снежну прашину....
Запаљено пре седам месеци у дну грудног коша
једно увек свеже жариште
и мало повишене температуре
Спремајући се да говорим
наиђох на Зид и ћутање.
Умемо ли да читамо из ћутања!
Горети у оваквом сну и сагорети сасвим
У равници трговати стиховима
Хајде сад, њохиџај, наџриџај, џриџај добро, исџриџај свој дар
И мада црташ пажљиво дар је твој непостојан –
И када се најзад оконча,
зазвони ломљавом додира...
Време је уосталом небитно
Мој дом остаје у сну – газимо по сну
Када се зауставимо на почетној тачки
да обмани означимо крај
и кроз вене заструји жуто цвеће
одгајано у слеђеном врту
када стане за све догађаје –
Где нас је џренео сан?

МЕЋУ ЈАСТУЦИМА, У КОЛОРУ

Међу јастуцима, у колору и цртежима,
наређане лутке – чауре из којих се нису излегли
лептири.

Ми, налик луткама, иза спуштених завеса,
шапутаћемо, у себи, срцима: Не бој се!
Тек треба доживети сметове, ветар
на оголелим телима.

У постељу одлазимо с луткама, и цртежима.
Опипљиво стварање уметности сасвим засени
покрете прстију, тела – заборавимо да траже
љубав – водимо варку; да је и нема.
Ништа нас овде не може спречити,
међу овим бетоном; у подруму,
скривени смо као страх.

Још увек с маглом испаравају равнице
одакле смо изгнани, у сусрет меланхолији.
Тако испарава из дрхтања, из слеђеног сока
пора, опуштених брадавица, удова.
Мора шуме из овог бункера: твог детињства,
мојих књига бајки и обмана.

И опростићемо се. Први јутарњи додири,
меки од перја, с талогом оног што је иза –
Будиш се, приђеш уздрхталом срцу, и кажеш:
Не бој се, сањамо!

О ПЛОВИДБИ КОЈА СЕ НИЈЕ ДОГОДИЛА

Плутам по сну, заиста нико не види... Нема тог светионика који би привукао пажњу ка обали. Своја сам најрођенија боца, нимало налик сржи коју дубим из песме или то тек угледана слика развејава неку од страва што таласају у огледалу? Плутам по непротумаченом мору, поред обала чума и морија. Сањајући изгледа...шаљем поруку – себе? шаљем?... Таласи су као архипелаг исцртан на длановима. У жељи, пена таласа је кроз шаке пропуштена прилика. Та птица која кружи изнад боце није албатрос, није ни она златна утва што се као зрак прелама преко душе. Мало је ко видео то оваплоћено у покрет.

У стаклу, с друге стране поетске слике, иста боца, вода сна по којој плута. Тамо, сипи први снег. Оно ишчекивање које ће прекинути довољан број пахуља. Порука трули унутар испрљаног стакла. На труљење не могу да утичем. Једноставно се дешава преда мном. Руком остављен траг на стаклу два света као што би био остављен и траг на боци. У леденом. И док ветар завија, у побеснело романтичној сцени, тмурније је... ритам се мења. Комешају се птице са обе стране, комешају светови и слике, као и мисли што се покрећу не би ли привидно опстале на површини. Не би ли постале нешто стварно, у овом акваријуму из којег се у ствари тако лако селе. Мисли-селице, те птице су прхнуле из кавеза слике, једино још ја

стојим у себи успаваној чекајући на миграцију...
Под плаштом то су глумци који још нису почели
да опчињавају улогама. Идоли трга. Иза сцене.
У мраку, пре него почне плутање. Пред сневање.
Гласови стижу налик благовестима.
Шта са семеном једним које – жута мрља у дну ока
– чека да проклија и створи слику другачијег света?
– Нове обале.
Као талози у прљавим лукама слатководних градова,
остаће обе слике боце на пучини.
Изоловане слике унутар слике.

Од свега је најтеже, превести у том чуну, до друге
обале, оно што и није и јесте; доле, на југу,
када се лампа угаси, а тихи касни сат преведе у
црвенкасте капље по ниским крововима, уминуће
ветрови. Сliku боце и немир воде сна, и позорнице,
и акваријума, прелиће то светло. Потонуће у шум
без звука, испресецањ поветарац даха.

А птице? – чуће се и њихови гласови, док ножицама
преносе вибрације с телефонских жица.

ДОЗИВАЊЕ

У сну се дозивамо полуотворених уста, као рибе
на сувом, које у замену за барем собни акваријум,
нуде на превару светлוצаву крљушт, без икакве
цене, у нади да ће умакнути пре него што зађе
месец њиховог сјаја. – Крљушт што постане мртва,
одбачена кожа. Мутљиве рибе!

Или је то залог – остављени скелет
из проживљеног сна.
Топлота уписаних места на мапи света;
нарастају у халуцинантне појаве док пред
наступајућом замком обећавају вештачки рај.

На тим лаким менталним дрогама уживамо
замишљајући тела као облик гипких риба,
велику воду, непознанице, затим окупани у сунцу
долазимо до маркираних места, чувајући се
од прехладе уживљавања.

009079099 Окрени број без јединице, без почетка.
У потрази за што бољим свемогућим апаратима.
Лети, лети, рибице! –
То су упутства
како се не угушити, отровати;
или како зарадити на амбалажи. И још,
шта урадити у случају наградног путовања.

Ти простори се не сударају у осећању света –
пребирају по уметности живљења
све-у-једном приручнику.

У сну се дозивамо као паничне, али хладнокрвне
рибе, полуотворених уста, грцајући као буђењу.
Упадамо у прву свемирску рупу нараслу
као и пожељне тачке на мапи. Обележене.
И тако даље... У пригодну рециклажу.

ТЕШКО МЕШКОЉЕЊЕ

Недељама разговарамо у сну.
Што мање се изговори на јави,
то више треба рећи управо ту,
онако како није никада пре.
Налик магнетофонским тракама,
одавно ван употребе, одмотавамо се,
али ни оне не могу све
да забележе, нити да нас поново
намотају у некадашњу музику.

Из сваке ноћне влаге у оку изађе по један
значајан цитат и наслов.
Позајмљене кућне папуче
као да минско поље прелазе и онда
утврђују се правила за предсобље,
од изреченог, тешко је раскрчити пут!
У купатилу нема места за моју козметику,
нервира те!

А у кухињи препознатљив мирис,
кафе и топлих сендвича,
који ме као и увек чекају, и кажеш:
Нема у тим књигама ничег измишљеног! –
док покушавам да научим песму по песму.

Поред улазних врата увек једна кеса са ђубретом,
и у сну је с лакоћом односиш до контејнера!
У међувремену, како је ишао разговор?
Ко ти сад шаље поруку?

Расправа ће стићи због трунчице на папиру, и сасушене
мирођије на отирачу, али забога, то је у сну!

Убрзо опет у кухињи. Пије се и пуши.

У спаваћој соби, зелени прекривач
већ је преко чаршава где до малопре лежасмо,
и пепео по тастатури нема ко да отресе, али је
иследничка лампа од раног јутра упаљена.

А недељама разговарамо само у сну,
у тешком мешкољењу испод слојева прећутаног.

Ређају се пејзажи и пребројане овце;
присуство – одсуство – присуство – одсуство
као изнова премотаване магнетофонске траке,

као траке које се крзају од преслушавања.

Путујемо, у свакоме по једно семе проклијало.

У НАЗНАКАМА

умри женски!

На хоризонту или приликом читавања
пред туп сан, или одсуство сна због
превеликог умора
Пола ноћи пијеш воду
пола ноћи јуриш из ћошка у који те кошмар
ставља, па кошмар и кошара имају исти изглед
бескрајну мору грања
пола за половно

Руке розикасте али испуцале
рељефне као и географске карте
одсуство креме за уклањање
трагова... у ствари назнака
да је неки посао био груб те бескористан
с тачке гледишта оне филозофске вечности

Па онда верује у неверујуће
па онда верује у непостојеће
па онда верује јер је бесмислено

то веровање

Шта рећи!

Жена!

да, она каже и затим убрзо не престаје
да говори а сапуница испуњава
сваки ћошак куће и укућани се гуше
од претеране бриге
иако кола ниједна нису дигнута у ваздух.

КАКО ЈЕ ДАНАС КОМУНИЦИРАЛА

Надала се да ће спавати само још сат дуже
пролеће јој је већ откинуло кришку
потребног сна
Цело јутро је мумлала тумарала и тражила
сувисле речи спретно сложене реченице
за поводе и непогоде
уместо једног појела два доручка
иако је на пролећном спремању себе споља
Изнутра је теже пронаћи упорне зимске вишкове
гомилала су их изневерена очекивања
одјечи затворених поглавља
у тек одштампаним књигама

Ручала нешто нит тамо нит овамо
Трећи дан менструира изненада плаче
а кренула је да одспава још сат времена
Устала уморнија
Док минерална вода шуми
у укус изненадног уживања
још више се надима

Кажу напољу је данас лепо време
Изашла је рано јутрос
Даље ништа није очекивала
У данима је крварења
Нека друга жена упорно јој објашњава
природу непостојећег неспоразума
Остатак дана мумлала тумарала
пребирала по преосталим обавезама

Сада гледа вече како пада
тек је изникла пролећна температура
Спрема се на скидање нужних вишкова
Упорно гута ту воду и мехуриће
и са њима ко зна још колико
неизречених осећања
јер заиста заиста је желела
још један сат тог тако потребног сна.

ИЗМЕШТАЊЕ

Причестих се заспах у званичном крилу благовести

обриси круга

Неодређујући стварношћу оцртано поднебље

Испијена јутарња влага са прозрених прстију

варљивим свитањем

Уверена да мора бити обнова

И будна сада... У моје очи доноси привиђења

Светла сакривена испод јутарњих паучина

Ускомешана вода у телу све више плави Мрзне

Неогрејано ни имагинарно

За мном капље восак дуж улица сањам звучно крило

благовести

док се не пробудих сасвим модра провидна

у оним *безданим немима*

ГЛАСНИЦИ

Устајемо свакодневно из својих малих смрти
зашивамо новооткривене рупе
у погледу или у јучерашњем оделу
да нас заклања
од невеселе стварности
Преживљене смрти радо поспремамо
с распареним чарапама
док претећи вире из беспрекорне белине полица
на које тек треба поређати нове садржаје

Не волимо таква сећања;
али их кришом гледамо у пролазу
Очекујемо као спаситеље;
Сваку несавршеност
што из живота вири
да створи наборе или закрпи рупе

Сваке недеље неприметно устајање у тишину
у паузу између две буке и жагора
Почетака и краја
затурених сећања

А они
гласници малих смрти
појели су нас за вечеру
пре него што им се било какав траг уочио
Онда породили назад
у свежину отуђених јутара
што смо наставили да живимо –

И ми
устајемо и верујемо
у будуће велике тренутке
док преживљавамо
и даље
невидљиве мале смрти

СЕНКЕ

Јутро је само у мени Долази празног погледа
у ружичастим прстима носи
дарове
мутне као талог Од кафе
Да ли почиње? – не тапка
преко деформисане кичме...

Устајем у измишљен дан
извирујем
сенка песме која настаје
У мени и нигде ван мене

Не дешава се како обично бива
Устајем умивам се –

Јутро процвили као испрано
као зимско
Будим се...

Као боја на лиму
хладнија него јутарња сенка
Кошуљица пресвучена
извлачи се из кревета
по навици
глатко сјајно тело застаје залеђено
за сва наредна јутра
Ойросѝи моје їреѝне залуѝе

Јутро је дошло као грч, опустело
Загрејана варком светла
непробуђена

#

То стварно јутро кида спојеве
на којима певам
док све дотиче
не скида светлосне варке
са капака
Не оживљава
У мени се распада
будући дан

УЛАЗАК У ХРАМ

Пробудићеш се, гласови ће певати у даљини
лишени сваке тежине покушаја али и промашаја
Јутро ће те прогутати целог у једином зраку
који ће затим обухватити небо па онда опет тебе.

Истопићеш се у гласу као да копниш изнова
на сунцу прошлих обећања, или онога што рука није дотакла,
док је биће снатило у још једном покушају благовештења –

Пробудићеш се, глас ће позивати на гозбу,
обећање да ће жеђ бити најзад утољена
Преносиће песму благословених јер не иде другачије
И над гором извиће се ластавица
Кружиће око лета као око нове радости без кајања.

Камера ће снимати ту драматично успорену сцену, полако
Благи ветар разносиће праменове косе, возила у покрету;
Певаће се гласовима одабраних: Спознај!

А мислићеш: глава ти је још на оном истом крилу
док у даљини песма одјекује, као и пригушени звук
затварања врата храма –
Пробудићеш се.

ОНА НЕЋЕ. НИЈЕ ОНА ОФЕЛИЈА

Она отвара прозоре и спушта капке,
дан је савршено зимски миран и ниједан ветар
неће пореметити паузу између две празнине:
оне у којој је затечена и друге у коју леже.

Испод капака ври немирна зеница која
само жели да погледа, да види увек, само још једном,
неки могући пут. Дрхти немирно као птичја крила,
нервозни цвркут на чистом плавом,
на јасном погледу кроз отворен прозор:

неће погледати
неће уснити

Она је будна под ниским небом таванице,
али њено тело не жели покрет у свет.
Свет је игралиште оивичено рубовима кревета,
док испод капака, док под њима капка,
сплин унутрашњих мапа, другачије описаног града:

неће погледати
неће уснити

Прошла је прва измаглица, прошло је топло тело,
лето је протекло као песак однекуд под зубима,
ломљен у будуће каменоломе.
Она певуши тихо, она јесте тиха, ништа јој не може –
ниједан глас разума, нико је не може дотакнути

неће погледати
неће уснити

Она спушта капке и рукама напипава
новоуспостављени мрак.

Она долази, она остаје, она одустаје

И непрестано капље у додиру са свежим зраком.

ЈУТРО С ДРУГЕ СТРАНЕ ДУНАВА

*к'о у зору, светл се с'тоји
а ја из ње зоре нове
с'танем њији нове снове
и ојети се обезнаним
Лаза Костић*

Воде, с те стране, често надолазе
осећам како струје кроз крвоток Понекад
бесне целу ноћ, плаве обале Да утопе
Поплава с друге стране чела И тишина
након што све свене –
јунска спарина уништила усев сна
у грудима прети мемлом
Не да се сагледати ни осетити Стихија у крвотоку
Бесанче тамо још опијена вилинска бића
и дарове у сну износе
Недосањано испод орошеног чела ишчезне
као у магли, с те стране, непрозирне

Одакле те воде надолазе... изливају се
и привид јача упркос антибиотицима
Са водама телесна температура расте
жиле се уплићу у невидљиве мреже
И ту, на дну неба, тек почиње неогледано небо воде
Док не гране – ничим описиво буђење
Привиђења нарастају у прилике неприсвојене
ни са једне од обала
И ни нема обале –
Зароним у лице као да ћу од те воде прогледати

Те воде често сањам, како их прелазим,
по линијама дланова вијугају
Не мутне какве заиста јесу већ оно светлуцање,
краде вид и памет
И тело тај дрхтај Као у грозници
никако да прележи –
Видим спавачицу, осмехује се
И то једино и траје,
плавет којој одлази...

Као барска биљка коју вода наноси
Посматрам као смрзнуту зимску пратњу,
свечане сватове завејане на путу до друге обале
Од мутне речне воде обезнањене
И у мраку се дешава прстеновање:
сан преображен у подземне воде
Све сасвим нечујно потоне.

Воде се у забораву још увек често комешају, протичу:
Не знам зашто тако често сањам?
Друга обала тад још даља бива
Песак наталожен на рани папира
изједа само белило, незаписано
И у забораву заражена мисао о буђењу
буде приметна.
Дан зимски без светла траје
Део тог усамљеног поднева постаје...

И узалуд је по води тражити путоказе
Дунав у покушају премостити
Луком неба спаја –
Освит сакривши се од себе долази и буди ме

И у тренутку схватам да преноси поруке
раскрива зимску обману...

Воде, с те стране, журно у хуку пристижу
спајају што није забележено са оним што треба да
буде:

биће сутрашње воде

У своме се току устаљује:

Зароним у лице и од те воде прогледам!

Најсјајнија звезда јутра с друге стране Дунава

Неоглашена и непремостива

а премошћена, светлуца

Скида вео,

отвара се!

МИСЛИ ШТО ПОНИРУ У МАСТИЛО

СТУДИРАЊЕ БОЈЕ

Мрља на папиру
топи се и црвени.
Сунце разбија сене у води
Небо добија дубину
Подне је давно прошло...
Мрља на папиру
зажарена и зелена.
Папир натопљен мирисом реке
Испуњен птицама
Засићен чека вече...
Мрља добија свој прави облик –
хладан и плав.

УСПАВАНКА

Исцртане контуре имале су своје линије дуж потходника
Отицале подземним водама – свој покрет отпора
поворка приспева и отима се за погледе...

Нисам осетила

Твоји капци су се склопили Изненада
На прстима је остала боја лептировог крила Оплавела
Остала је маска разоткривеног идола

Трајно усељење у пећину

Нежно плаво под неонским светлом трепери

На земљи налазим вилинске рашље

Да ли знам да тражим У полугласу кажем

У мраку (спуштене завесе) губе се сазвежђа

ишчежавају предели

не исписују приче ни најједноставније

(измишљам убеђена да су боље)

Дивље ловорике копче до гуше рециклиран крвоток

И ништа чиме би се испунила слика –

када су се спустили преда мном

Избрисане боје као загонетка без решења

Зебе певају у моје глуво чуло

И није ништа више исто...

Зашто онда долазиш?

Понекад могу скоро да удахнем ту влагу

Није потребно имати кључ

(и оном непомичном телу спустили су капке/
затворили прозоре)

Али не видим у тим очима очи сама у себи

Сновиђење закопано испод дрвета
насликаног на прљавој постељини
Од превише спавања погледи утрнули
Наравно не видиш ниједну флеку
не чујеш подигнут глас
Али зато ја отварам твоје очи
дижући капке последњег лета... и налазим:
мртве ларве и кукуту сна.

ПАНСИОН

And I said not a chance!

Tori Amos

Реч није била довољна да би ми *досијанули* *и* *кој* *и* *мир*
У угловима плавкасте собе Велике тамне драперије
Уместо тела бисерне перле задах труле хране
Кућа у сред најдуже улице мање познат пансион
Спустила се низ степенице Склупчала тело описала круг
уцртала зеницу која је брзо згаснула
измешала најлакше досетљиве мирисе
разблажила небо у опроштајном погледу
са последњим јутарњим испарењем
док је падала низ степенице пансиона као опало лишће
као незавршена мртва природа која нагло оживљава
Рекох не верујем то није могла бити она

Преписи непознатим непостојећим особама
последње жеље
Све је изостало Могла је то урадити
хиљаду пута до сада
Сасвим другачије претрчавају домаћи мишеви
Коњаник је јездио брзо том улицом и потонуо
У некој кући нека полунага жена
Засукали су рукаве најјачи мушкарци
несуђена браћа љубавници
Скупљали су косу дуж читаве улице Имали су
те мисли о њој
Како то нико није могао да јој дотакне чело
Лейозрачна смешљива жена

Подигла се полако са својим јутарњим веловима
и дочекала непознатог коњаника
Док се у другој соби већ служило жито
док се у поткровљу звецкало сервисом
Док жито није иструлило док чај није уврио
док није утихнула раштимована виолина
Беоњаче страшније од испраног неба
под згаснутим капцима
Коме је остао на част у последњем тренутку
ухваћен осмех
блажени цветови у свадбеном букетићу поема...
црна клокоћућа смола обложила је
темеље и надстрешнице
Годинама су се по кући могли пронаћи
влати делови тканине
реч је могла бити довољна

Звезде су ти монструми Заборављена сазвежђа
црне су иза бројева соба
чудна врста смеха непрегледна равница
Витез и његова госпа и последња омеђена линија
Кућа у сред најдуже улице мање познат пансион
И сада сваке године у одређени час неко залута
привучен загушеном буком
закачен за руб преосталог вела
тамо од тада и остане
По мери тајанственог домаћина
Рекох не верујем то није могла бити она...

МЕЛАНХОЛИЈА

Прескочити границу од воде и места
пре него вода почиње
Кроз шаку пропустити расут млаз
...и киша тако томе иста. Зрнца соли.

Напунити шаке, водом прелити
као да је главно јело.
Очи посебно модре падају преко
сенке купатила:
неколико секунди чистог сећања;

И шум и ехо и глас под водом
док шапуће дављеницима.

На кревету, у-легнуће
туп-туп капље у добро познато стање
наговештава позив,
шифру растумачену.

У највећу воду урања,
највећу као соба и тело у њој.
У води, у кади. Слано има укус сећања.

Ништа од усхићења, помодрео поглед
ка реткој светлости,
можда граници од воде и места
где се поново неће почети:

она слика акварелна
док неко шапуће наша имена.

ПАДА КИША НАД ОКЕАНОМ

Half Moon Bay

Март је најгори месец, молим те да се сложиш са мном,
барем око тога, али без пратеће шансоне
из безбрижних времена које не памтимо.
Пробуди те кад се не надаш, остави те у чуду,
је ли пролеће или јесен, или је свеједно;
Претопло је, као да одјекне: прекасно је –
А киша пада над океаном,
густа као завеса изненадних радости
што су истовремено отопљене туге
Микрофлора и микрофауна пренета с кожом,
У нови дубок уздах под изненадним плљуском
непозване пожуде.

Могу да ти кажем, ових дана сам
окренута наопачке, смем да имам и оправдање
Барем у очима оних што тврде да је Земља равна плоча
Јер ево, падам на главу, а смејем се,
И убиј ме, а чућеш: добро је!
Плоча шкрипи на речи март, место, два, двоје,
свака ме реч за толико погађа,
А киша пада над океаном, тако густа
као завеса иза које бих да те кришом посматрам
Као некада кад је било лепо имати идеале.

Март је, барем прећути то слагање, довољно је
што се поиграва са препознатим намерама,
али пронађи суво место усред плљуска
да се онда јасно уочи спарина
коју је топлота с кишом донела.

Признај ми, да ли је песак који видиш из собе
и даље жут, и који ти је стих,
је ли *сеји се, Барбара*, управо на памети,
Слободно спомени и тај рат јер рат је управо почео
А киша пада над океаном, тако густа
да прекрије трагове веселих људи
што су хитали ка сунцу,
док данас обузима само претерано занесене.

Разлива се тинта, још јуче се с њом могло писати,
а данас је пљусак, неиздржива влага коју треба скупити
са изненадних упознавања,
као да је свако зрно песка постало црвено
и да кључа овај најгори месец;

А киша пада над океаном, тако снажно
као завеса изненадних радости
што су истовремено отопљене туге
И урезају у кожу и пљусак и ишчекиване уздахе
У нови дубок удах, док не потопаи обе обале,
И киша се коначно не сручи у велико море.

ПАПРАТ И ЕУКАЛИПТУС

Sharebrook Forest, Melbourne

Можда је папрат изненада постала плава,
док се једна врста еукалиптуса данас
осмехивала сребрнкасто као да читава јата риба
нечујно шуме изнад наших глава
И призивала месец усред тропског поднева,
јер кад сањариш будан, пун природе,
барем плава сенка пређе ти преко осетљивијег ока.

Можда је та папрат некада и била таква, у време
када је још било диносауруса, како кажеш,
а кажеш слушај боље, управо креће зов кукубара
У следећем тренутку погађа те давни стих,
сигурно из претходног живота;
Данас је папрат у твојој глави исто што и палма,
док се протеже у сенци цинова еукалиптуса –
На другој смо страни света и осећам, мисао се
расцветава у јужну хемисферу другачијих откривања.

Док настављамо путем,
певушиш стално песме популарне
из времена наших родитеља,
сунце је високо на небу, земља јаркоцрвена
понегде на местима одрона, а не знам зашто
толико пута треба изнова рећи да је све
у овој прашуми плавље –

Папрат и еукалиптуси и ми, усред нервних завршетака света;
Можемо да будемо и потомци диносауруса
с оним тешким називима што звуче
као рептауруса, уса, цефалуса...
што се тако добро слажу са шкрипом камења под патикама.

Речи су и овако да се измишљају –
јер када дођу ћутљиви минути, изненада проговоре птице
у високим крошњама
Гледај! – Тихо!
Изненада, појави се ретка птица-лажљивица,
она што сваки шум и звук уме да опонаша.

Кажеш, баш сам срећница, то је привилегија,
а мислим како се управо обнавља
неко стабло нерава у мојој глави,
овде, пред чудом новог света.

Сада више нисам сигурна да ли је папрат поплавила
или сам ја озеленела, па изнова понављам имена
тек научених врста еукалиптуса,
док се пешачка стаза вијуга
заједно с нашим губљењем и проналажењима –

И онда опет замишљамо
колико пута је довољно употребити реч плаво
у песми о другој боји и сасвим другог значења.

ЈАДРАНСКО ПЛАВО

на обали је тихо индиго плаво таласи се развлаче
као рељефи јасних географских удаљености
мисли што пониру у мастило

љубим ти одраз сањам ти кућу

загледам врхове прстију савршено поравнате
линије ноћи покренуте изненадним југом
разгрнуте плахте привиђења
по нервним завршенима

љубим ти сумњу видим ти црва

кажеш долазим ускоро али нећу моћи дуго
кажеш само привремено
наздрављам на видиковцу линија
острвља и замишљених измаглица

све у материну густо је ово мастило
таласи преносе ниске фреквенције
по сребрнастим рибама
у ноћи без одсјаја
нова година почиње крајем коловоза

љубим ти долазак нема те скоро

играј се ратовима али не и годинама
док их још имамо
поноћ је смешно рекла бих срећна нова година
још један подеок на мапи раздвајања

на обали је тихо љубим ти мисао
толико је тихо индиго плаво заспало

ТО ШТО ТИ СЕ РАДУЈЕМ

Одјекује тргом тихо као и уснуло подне
кад је већи део трга прогутан сенком
а са тебе капље зној

Негде у суседној улици тражиш
расхлађено пиво или кришку лубенице
да те улепи сасвим у присуство
једног обичног летњег дана

Радост бућне у води као море што стресе
јер си ужарена лопта, па се распростре
с првим погледом према каменом дну

Плаво је дно, плаво је
Та те мисао у прикривеној радости умирује

У сенци собе постељина изглачана,
штирак подсећа на чисто,
на скоро присуство и сусрете;
или да негде ниже у улици тече живот –

Осећа се запршка, укус маслина и белог лука,
и риба цврчи на узаврелом уљу;
Тело је орошено капљама зноја
А трг је тих док стрпљиво чека
будуће кораке –

То што ти се радујем, довољно је
као и слика која постоји
само у будућности
и пресијава у капљи
па одјекује низ улицу
још далеко од нас.

VII

(Јагран. ~~Исечици стварности~~)

Долази у понављањима
кроз једноличан ритам у полумраку собе
увек загладаност у море
малу суштину млеко смокве
удара таласима о врата
удара и повлачи се
Расте ти на челу петокрака
пет корака изловљених из себе
смењује гласове прошлости
и оног што управо постаје прошлост
Једном опет овде у летњим папучама
Исти ритам увек исто
йлаво је йлаво је
Смиреност долази у понављањима
земље рибе соли црвенила
Долази у по-на-вља-њи-ма та-ла-са
И онда кад зимско море сакрије боју
пред људима и стварима
било ког изгубљеног света јер
тамо си стварнији од себе
на правој страни окренутог бока
све док удишеш мирис соли
и има довољно зрака

НЕМА САКРИВАЊА НА МОРУ СИ

ТИХА ОБНОВА ЛЕТА

Полако нам се примиче
док лежимо насукани на континент одсуства.
Сезонски дашак југа.

То је одабрано друштво;
док напуштамо наше зимско пребивалиште.

Прасак смеха, као киша
која обнавља корење.

Одрицати се таме увек је болно
и неподвижено.

Расте сад температура у врту.
Дешавају се минимална померања
у пребивалишту. Посебне припреме!

Већ су непрепознатљиви распореди таме.
И излазак на чистину
у тиху обнову лета
голотиња је тела док се тресе од сунца
као тек формирана леденица.

У РЕДУ ЗА ПОЛАЗАК У МАТЕРИНУ

Отићи на југ с костима још пуним зиме
Аутобусима који касне, колекцијом непоништених карата
С горким укусами опијата историје.

Још јуче се са пријатељима могло причати о уметности;
колико година је потрошено, ко је протествовао,
и да ли си устајао у пола ноћи,
палио радио да чујеш је ли се смак света
коначно десио
А тамо у ноћи, жмиркало је понеко светло
и тишину је проточном чинио укључен бојлер;
Радио је крчао на већини станица,
осим оних где су владали народњаци.

Колико година још имамо?
Распараних шпилова карата
за нас успаване, или оне што већ дуго несаниче,
преосетљиви на разноврзне шумове
што никако да се претворе у гласове

За пионире и пионирке
док и даље чежњиво траже прилику
да се спусте на Јадранско море
у бивше животе својих родитеља
у постјугославије.

Отићи на југ, али и птице селице се враћају
у старо стање ствари, исте бољке и нове државе;
Ветар носи кесе, покреће ловце на ветрењаче

и дуваче у пиштаљке:

хватаче на ветру.

Још јуче смо причали о поезији, сутра ћемо је писати
ако опет носталгично будемо укључивали радио-пријемнике
у ишчекивању било какве револуције.

Сове совуљаре

Избеглице сањају граничне прелазе

Песници мртве природе

Грађани се иселили

Кости крхке као зимско грање, беле као кречњак и младе наде;
Јадранско море је плаво, бирократија неподношљива,
исељавање не-могуће;

На ијекавици, екавици или икавици,

Лакхо бомо прихајали

можда следеће године!

Аутобуси увек касне, осим ако поласци нису отказани,
онда карте послуже као обележивачи за књиге

Разонода за носталгичаре јер,

Пристижу ли с друге стране више било какве поруке,

Или смо спали на сламке и стихове.

Отићи на југ с трулежима садашњих држава,

Не питати колико нам је остало година,

Да ли се смак макар малог света коначно одиграо

Почиње ли нови рат, креће ли бомбардовање...

Кад се у по ноћи пренеш из сна

Несигуран у којој стварности се будиш

и будиш ли се?!

Сутра ћемо опет причати о уметности, размењивати књиге,
сличице, поезије и салвете; Крчаће транзистор
далматинске радио-станице *Мој њаледе*,
чекајући полазак у материну –

Отићи на југ уз омиљену песму
и потопити мисао у јадранско плаво
то је још остало иако постоје границе
другови и другарице
другови и другарице
другови и другарице

У ПРИРОДИ, НА ЈУГУ

Увек изгледа мање стварно, и лепше, природа у замишљеном поднебљу. Уместо ових улица; лабиринти из којих је коров утекао. Стојим и даље, замишљах грмљавину на отвореном.

*Ливада је у њарискојлавом мраку, њрава је висока.
Рука њој човека осликава шњошњ, најушњ овај
живој – асфалт и завере...*

Уметничке конструкције, и много озбиљније, опакије завере, у које смо се уплели. Сада ово уплитање одјекује, прогутаће и целу песму, да би тај звук био што даље од нас.
Грмљавина на отвореном.

*Узима оно шњо види као своје, не њреза од хладних
сода шамо доле на јују, нишњ бежи од шама која је
овичила рудове имања. Тамо је дејшњсњво,
и дејшњсњш, широм ошворених очију, њосмашрање
сршњне њосшње у коју ће ушонуш.*

Време је за опраштање, с првим јесењим кишама, првим птицама-злослутницама. У предвечерје, када људски жамор лебди над асфалтом као нагомилани угљен-моноксид; већ се завлачимо у засенчене пролазе и тамо, у коитусу неизбежном, упијамо последњи сезонски дашак југа.

Олово излива и уїљевље у води іаси, іако судбину
закива у седам іечайіа, и іумачи из њих,
зайечаћених, будуће живоіе на северу. И заисііа,
на северу, іо кућама, окачена је ірирода јуіа, и сунце
далеко. То су имена којима іочиње дрхііање,
іде іочиње свлачење сойсіівене коже.

Време је за опраштање са пријатељима, и својима.
И са сјајем што пада на раме, пре него умине
сасвим. Поново ће се чути већ толико пута
изговаране песме. Зора одлази, оставља светло
које је давно праснуло. У оним улицама и даље
замишљајам грмљавину на отвореном.
Време за тај пут.

ШАПУТАЊЕ

Шта је свитало месецима? Пукотина ружичаста кроз коју је најзад севнуло сунце? И стотине трнаца протутњало дуж тела! – Мислим о томе док седим на песку, улазим у воду. У шапутање. Никад више еротична лирска експресија, никада слабија рима, ишчекивање, свитање, симбол вишемесечних значајних шапутања. Лајтмотив. Прати ме. То су ти снови који хоће да изађу из поља спавања, као да ће одједном постати стварни.

Тако и мислим: никада се не склонити са сунца или, не изаћи из воде, не отићи назад у собу у којој се ломе сенке са сновима, у којој се дуго шапуће...

Ммм, узми... У соби свака фантазија оживљава на начин несхватљиво недорађен. Лепи се за кожу иза неочекиване границе. То је платно на које покушаваш да прилепиш, не чак ни звезде, већ оно што је преостало, и буниш се што им, најзад, нема места... у шапутању. Онда и из шаптаја – више сличе уздаху – побегну жеље, и остане соба. Наелектрисана... празна. И ко куца на врата, као да без гласа изговара: *шрпеза, је ли иосшављена?!*

Тела која фантазирају уплаши светлост...

Шта је свитало месецима? Није ли кроз ту пукотину севнуло сунце? И да јесте, ко био још увек умео да га препозна? – Ето је, та фантазија, жива и на јави! Улазим у воду, тако одлучно као да ћу пливати до самог ушћа у највеће море. Трагови крљушти

на кожи подсете на прашину из фантазије.
Брзо затим расклиматаним трамвајем одлазим
у град. Журим, да са тобом о томе,
у песми, поразговарам.
Треба се потом вратити, назад, у собу...

Завибрира мобилни телефон у 1 и 13 после поноћи.
Управо ту, док дува *ноћна кошцава*, можемо
дочекати и крај – пепео и прашину града. А и света!

V

(На њлажи. Паралеле)

у сшаршју си у ѡредносшш

Како се каже: „Можда треба да се вратимо кући”?
Сада се најзад завршава њена младост, а твоја невиност.
Пијеш кафу, али у њеном стомаку прецизно је пробушена
црна рупа. Чита новине, препричава бесмислене бриге
оних који коментаришу. Ти у мислима узимаш другу жену.

Лето је. Море је. Хладно је. Топло је.
Пићете вино вечерас као новоуспостављене утваре.

На плажи сте. Хвата се танка покорица несанице.
Плаветнило отишло у три лепе. Али шта је кућа,
зашто се враћати тамо
где су већ утврђене успомене? Нема сад много разлике,
између привида и: „Сендвич за тебе, сендвич за мене.”
Надуван душек, који најбоље да одмах пукне.

Лето је. Море је. Хладно је. Топло је.
Пићете вино вечерас као новоуспостављене утваре.

„Можемо одмах” и онда јој на чело стављаш облоге.
Није грозница, али јесте бунцање. Не вришти, тек прецизно
кажњава себе. Кућа је место које једном постане дом,
а кад престане – „Крафна за тебе, пита с јабукама за мене.”
На фотографијама све стандардно је.

Лето је. Море је. Хладно је. Топло је.
Пићете вино вечерас као новоуспостављене утваре.

САДА СМО НА ОСТРВИМА

Сада смо на острвима, остављамо супротстављене север и југ,
ако нам блаженство *врлих душа* исклизне
кроз тек искапљене чаше, да барем једно може да каже:
Постоји равнотежа између тешке и мутне главе
што расте у живот иза било које границе.
Здравицама да маскирамо неразумевања, јер слеђују,
и будуће острвске влаге –

учити изнова мудре изреке.

Држим ветар и мирис скорог леда, док машеш сунцем,
немарно, фотографским снимком с *рајске йлаже*.
Свако у складу са преосталим годинама,
а у глави, у тим главама, не сасвим јасна слика,
него мноштво путоказа.

Разговарамо душе за ситна задовољства, јер чему нас живот
још увек с лакоћом учи, а да не мери скорим губицима!

Тим улицама, поплочаним,
да ли тамним и црвеним од северњачког камена,
или углачаним до нестајања, блеска осунчаног југа;
сигурно се корача у оно што већ није новост с тржница.
Говорници немају шта да кажу више на помен наших имена.

Нови видици, а с њима и искушења;
и нема ту филозофије, осим недостатка нужног додира –
када страст тела постане страст за све друго. И друге.

Учити изнова омиљене стихове.

И шта да поручујемо у још ненаписаним писмима,
у сазнањима заснованим на повременим
недостајањима,
када се поново сусретнемо, у равници земље
што нас је једном спојила, препознала нам намене;

а сада лутамо, нови и туђи,
на различитим острвима.

Визди, Балтичко море, '14

II

(На њлажи. Паралеле)

Затим изговараш како управо престаје да боли.
Колена се котрљају низ углачане плочнике, слабе хрскавице
за већ прошла посрнућа звецкају као кликери стакленци,
и тај звук спушта вас на сцену облутака.

Пролазно и Неповратно – брачни пар туриста иде окол
и скупља смеће претходних боравака, док деца
не кажу да су гладна. Хоће комад пице и куглу сладоледа,
и сви се лепо насмеју, занесени ништавилом.

Досада места нараста са сумраком
наизглед безначајних проналажења. Ту су,
расута по лавиринтима улица, увек концентрисана
око Исусове куле. Верујеш у оргуље као у меланхолију
по којој добро памтиш оне друге обресе, некада лица,
а сад сликовнице размазаних неповрата.

Меко, као што некад крвник може да задрхти пред
извесношћу улоге, обришеш то лице пред собом,
од унутрашњег хаоса и зноја, и знаш да си коначна звезда
за планету кончића неурона у ужади дебелих навика.
А истина.

Шкрипи пòд, испод мокрих стопала. У купатилу је некада била
самостанска исповедаоница. Ту се једино, колико-толико,
испушта терет тела.

Звечка се костима, а волиш да певаш: дани ипак пролазе.
Хајде да пливамо, каже, или да отпутујемо, па потонемо.

И онда пливате, иако је сваки замах кроз слано,
само изнова приказано дављење.

РИЈЕКА

Ријека начиње трајање као што се у мирис мора увлачи
неочекивани приобални воњ. Ти километри се умножавају
с годинама, а ријечко шеталиште и даље дозива, и у ритму
тек опустелих улица, и у јутру бучних барова.

Свет овде постоји највише у јутрима, јер море је тада
непрегледно огледало последица ноћи –

а о последицама, ко ће боље него улични свирач испод Уре,
да те сентиментом ухвати неспремног, у пролазу,
пред излазак на поплочану чистину.

Понекад у ноћи, на крају лукобрана, сви бивши животи
пред тобом титрају из суседних светиљки, као мноштво свећа
у мноштву неочекиваних надања. Бетон постаје сенка воде,
и бука одједном нема кога да изненади тамо,
у главној улици.

Заволиш ту ноћ, и изненадне тргове, што у себи таложу
градски зрак; навикнеш се на шкрипу столетних прозора
и смешне крике галебова –
а знаш, ругају се твојој немоћи да одбациш све,
што те у тој представи зауставља; јер, твоје је да будеш јачи.

Облик града отисак чаше на длану и залутало перје, одведу те,
да будеш паун међу светиљкама, и трувер у покушају
заузимања правог става испод сенке.

Преко трајања гори недовршено слово, и плућа
траже зрак изнад,
код Трсата, да заборав поједу с хлебом, плаћеним као крух.
Постоји обећање и верност, тих километара умножених
у годинама,
као неразумљива жеђ за оним претпостављеним кишама,
да би море заплесало, и с њим речи ријечног памћења.

I

(Јадран. ~~Исечци стварности~~)

Свет се пребацио на другу страну бока
на малу суштину млеко из смокве
сврабеж од листа и макију
пролази кроз стварности
у летњим папучама
по црвеној земљи
Спуштање до обале
истраживање камењара
небројених завијутака
козјих стазица
Упрла је прстом топлота у тебе
Нема сакривања на мору си
Нема стварнијег од тебе
Овде
Сада
Свет је на правој страни
окренутог бока
све док удише со

ОСТРВО, ПЛАЖА, ПИВО

И палма у позадини! Додатак фотографији,
придružена разгледница некоме тамо, у домовини,
коју никада нећемо послати.

И тамне флеке по питомом мору.
И тресетница лако пада преко облих каменчића.
Биће разбацани после по кутовима собе,
као идоли морских ноћи, као залог тих дана.

Ритуал *сйушишања* на плажу, ритуал понирања
у воду, оживљавање оне боје
која је живот у *йуном сјају*.

Са обавезним картама, без кеца у рукаву,
и звецкавим новчићима, светлуцавим сунашцима
за која се може добити поподневно пиво.
Загарантована фатаморгана.

На фотографији видеће се јасно,
и коју марку пива пијемо, мокре косе...
А у позадини палма!

Јесмо ли сви, који овде боравимо,
привид нас самих, или остварени снови тела
у одблеску на води?!

Обавезно је неколико СМС порука
пријатељима и инима. То. Да смо на плажи.
Да пијемо пиво. И, уопште, није лоше.
Живимо мали поетични привид. Плаву чистину.

Ова песма је као и фотографија.
Увлачење у трико уплаћених десет
all inclusive третмана.

И да, на плажи меркамо, како да заборавим,
блудног, дивног сина: Кавафија.
Ето је и поезија.

НУДИСТАРИЈУМ

*јер бићно више не постоји,
само нејреједно море ијре,
доле на њлажи, љрема ључини*

Тело је тело, лето је лето,
а голи људи одједном покретни предмети
до воде и из воде.

Нестали су њихови органи, изгубиле се
фантазије

наклоности

полови.

Појело их је сунце, камен, вода,

тело продисало да буде –

загрижена бресква, сендвич,

натегнуто пиво или лимунада.

Тренуци.

Он

Она

Оно

Они заједно леже без ичега на себи

на плажи, погледа према пучини

све(т) су могућности!

Почетак откривања увек је разлог других,

унутрашњих сакривања,

другачијих мистификација.

Овде на камену изгубила се

сексуалност

карактеризација

оријентација

Тело је тело, море је море
Моје је наше и наше је моје:
метафизика
Могућа вечности
што управо траје
и управо пролази.

СПИРИДОН ЈЕ НАШ ПРИЈАТЕЉ С ПЛАЖЕ

Блескају стене у Касиопима,
као зуби црначке деце. На плажи
све сами белци. И наравно стене, углачане,
као да ћемо лећи на неку од косина вечности.

Глатке, с финим рељефима, као кожа, спремне
да приме тела упаљена од сунца. И вода је налик
оним већ досадним сликама тропских острва.
Једнодневни излет. Летња инстант авантура.

Безимено куче, блентаво као и сваки други туриста,
постаје Спиридон, другар с плаже. А Спиридон
свакако није био ни Грк ни Србин,
већ на плажи једно куче
и верни пратилац на овом састајалишту.

Једном ћемо се пробудити усред зимског јутра
сањајући ове стене,
знаћемо тада колико је нестварно свако лето,
и по један Спиридон, мали живи идол
лакоће и нежности.
Пас који њушка између два,
сањарењем спојена света.

И МОРЕ ПОЛАКО ОДЛАЗИ

Док клизи низ топлу ивицу сенке лампе
и остатка собе, поветарац никако да нанесе
исту сенку преко воде.

Град је врео, али нигде топлине.

Она светла у даљини, према центру,
немају исти одраз,
нити вода беласа по зидовима чак до балкона.

Да, и море полако одлази.

Та невидљива осека увучених градова,
међу суву летњу траву, брда што се назире у даљини.
Трава не таласа исто, и у овој соби, у овом граду
нема ничег сличног,

топлине с поветарцем,
поветарца с мирисом соли,
укуса историје, или кретања времена
изван круга одавде до парка, и од парка
до излаза на главну улицу,
до излаза из града.

И море полако таложи преосталу со у телу.

Из пора, док мирис ни у шта не одлази;
док се плаветнило с великим сентиментом
не повуче у фотографије.

Све блеђа сећања сличног сунца, никад сличне боје.

Из коже излазе другачији мириси, и осећам ту буђ
кад уђем у поново посећену оставу, то у град улазим
с талогом нестварног поветарца узалудних
сањарења, с мислима још увек у сланој води.

Лица су сува насупрот узаврелом мозгу,
мозак је из оставе обухватио све
градске величине
и сад узалуд тражи преостале видљиве
поводе за мучење.

И море полако уклања свој шум.

СЛУТЊА ЗИМЕ

Полако, лејџо се завршавало љљуском кишце.

Ј. Христић

Увек, на крају, мора бити тај пљусак.
Замишљена међа између лакоће и озбиљног –
Завршили смо своја путовања,
жељни сунца и игре – свега!
Још једно лето иза нас, и море,
велики сентимент, у којем би се могли удавити.

Напуштали смо наше зимске кавезе, као
обавезу одржавања пламена у пећи,
дрхтавицу сметова, свет у сну.

Завршили смо с пејзажима, кроз прозор
аутобуса у сунцу, светлוצавој води заласка.
Док путем испловљавамо
ка добрим старим собама видим нестварни су...

Градови, као пресликани, на води.
У ноћи, док душа спава отворених очију.
Градове у којима смо могли поживети,
далеко од својих, враћајући се себи.
Испрали накупљену кишницу отрова.
На тренутак одложили маске.

Патетика рони из возачевог касетофона,
ка завичају.
У истџој соби љочели, у истџој окончаћемо,
С поновном слутњом зиме.

Присећајући се лакоће,
стварности својих удова...
У сеновитом куту собе та маска чека.

ФЕБРУАРСКИ РАЗГОВОР

Тело човека као тачка с последњег спрата зграде,
и мекота снега, хипокористик празнине,
уоквирују једну, потребну зимску слику.

По морском камењу сад се расипа
посивела трава, плажу одсољавају кише,

и у тој измаглици без снега, са снегом
који те гута код куће,

најнижа тачка сунца изазива
тешко подношљив свраб под ногама,
на умртвљеној земљи. У теби.

Тело је пројектована суштина.
Тело је одсуство тела.
Тело сад није плажа, а није ни зимска несаница.
Тело је лако док лети да се ослободи тела.
Тело може бити само терет
једног разговора који је могао да се деси,
али није.

И сад ту слику већ гута снег,
и талог протеклог времена.

МЕСТА КОЈА СМО МОГЛИ
ДА ОБЕЛЕЖИМО СОБОМ

ПРОЖИВЕТИ УНАЗАД

Места која смо могли да обележимо собом
и која упорно не остају у нама посећују нас
као могући животи на ивицама светлости
свици у ноћи међу збуњујућим путоказима

Надносе се над нама у соби у којој трајемо тек краће
од срца обележеног надом погледа према бродовима
што траже санте леда да започну још један плес
у несталној ватри у надлазећим годинама

Путоваћемо уназад до њих као до гробља изгубљених ствари
шапат прелази преко испуцалих усана од кушане соли
постаје жудња за светлошћу из унапред непрележаних болести
у трену преласка преко маргине док простор обележен трагањем
претвара се у простор подешен по нама

Вечити ми разапели смо једра да по њима бележимо
замишљена путовања да нас додирне сказаљка магнетне игле
изађемо из пећине са сенкама могућих страна света
ухватимо упорни такт те музике што се у позиву понавља

Стигнемо до наде као залога дужности или збира очајања
чезнући за местима што их не смо поново открити
као болест што јој се не може наћи лек
да не би поништила време пре нас и искуство у нама

Немој се зато освртати љубав је светлост неразумљива
и читање уназад док завесе у прозорима лепршају вечно
само у филигранским радовима песника
тамо где не смо воleti заједно заједно заједно

Осим у прошлости у стиховима на сигурној удаљености
спорим мелодијама и доконим подневима
у непребољеним парадоксима међу притајеним светлом
на искрзаним ивицама и пукотинама

А киша се понавља слика премотава у један исти тренутак
у којем се борави јер смо заглављени заувек у надању
тамо где трава вечито чека да никне још једном
и сећање на непосећена места траје дуже него преостале године.

СКИЦИРАЊЕ

Око мене улице; лавиринти
Не назирем облике
И тонем у вече
Тражим кутке
у којима скривам све преостале
истине о себи
Чујем звоњаву твог гласа
Мешам стварност и привиде
Прелазиш ми прстима преко чела
Пуниш пехар мраком
И ја пијем, омамљена
И опет се све понавља
пролеће је...

ЛАВИРИНТ

Иза прозора позадина: коцкаста соба
Восак се слива мрзне у минусу
Закречени нокти
згасло лето Врели пепео пада осивљава
трошим
Уздах – издисаје у замисли и Бесциљам
беље сивље
Слива се по кожи изненада
Соба оставља
трагове по мени
Мења облик положај и дужина сенке
закочене бронхије
Заврти се
губим свест стресам буру мисли
у циклусима се понављају
Разлетеле Означена крила спаљени восак
на све стране пуштено корење
Разграђава деформише:
достојанство пропада
Тело се залепи за паркет
истисне из љуштуре срушен плафон
У сред мочваре сам Да чујем
те унутрашње гласове – демоне
Они неписмени само звече
Тачке-јата-зацрне простор
Рупе на таваници
Соба се сужава делиријум

зидова Грозница

облоге од намештаја

узбуђено становништво

Потонуће и превише за стварно Сан је зар не

Глава у стаклу и стакло у шаџи

Леп велики оквир

и бела крв уморене мисли

ТАМО ГДЕ СЕ СВЕ ГРАНИЦЕ ГУБЕ

*Ово је место са којим
се може скопити у град...
Д. Илић*

Често, путујући на другу страну, поглед
пређе изнад места где се путеви одвајају,
Ред високих стабала иза којих је небо –
Сасвим је удаљено то место, насеље,
које замишљам.
Не познајем изглед, називе улица,
стил у архитектури –
Свашта наслућујем.
Можда само, на градској мапи,
подсећа на коцку. И знам,
Ниво Дунава је изнад... тог... нивоа.
(који покушавам да досегнем.)
У ствари, мочваре су га некада
натапале испарењима.
Сетна песничка мисао наћи ће
свој кутак за стих.
Замишљам, у некој сам од тих зграда, тамо,
Посматрам мноштво светиљки
с друге стране обале.
Све је заиста близу, ово је место
са ког се може једним кораком прећи
на другу страну, спустити у град.
Сањарим, док као седим на тераси,
а мириси Дунава унети у мој систем,
у погледу ка унутра образују мост,
и роду жетак ноћи – спуштам се...

Тамо, с друге стране, могу да видим
себе како се замишљено посматрам,
И како се, у меким облицима
што их је створила магла,
све границе губе.

О ТОМ ПРОСТОРУ

Размишљао о том простору, који је створен
у разговорима. Простору који оваплоћујемо из
разговора у разговор. Пејзажи нису осликани, нити
се у њега може сместити било каква слика,
осим оних згужваних линија на апарату,
док оцртавају глас. А то није овај
апарат који одржава постојање
наше непостојеће државе – затегнуту нит паучине
с две оштрице изнад процепа.
Оне могу донети само престанак комуникације,
отуда и престанак континуитета ове државе.

Заиста, од чега је саздано тло на које закорачујемо,
али се и та, као и све друге простопроширене радње
не одигравају. Можеш ли да угледаш метафизику
таме како обмотава места
на којима би нам се душе сусреле?
– а плавичаста светлост као дувански дим извила
у димни сигнал неком у даљини,
да дође и развеје недоумице.

Како да објасним нехотичне додире, испреплетане
у уже разговора којим се негде могло попети,
некакво небо досегнути,
само да су се додири потом и одиграли.

Куда одводи игра постављања питања,
ноћних разговора који творе простор, који нема
чиме да докаже своје постојање.

У резервату што се да видети тек унутрашњим очима, чврсто затвореним.

Уместо сна као да се кошмар одиграва. Линије вибрирају, са сваке стране исписани догађаји на дисплеју телефона. Њихова вештачка светлост замењује сјај у очима, и оне буре, онда када се дешавају. Читаву скалу емоција, препознатих једино по речима, и *дозна* чиме још, док бесне дуж тела, које том простору не припада.

Размишљах о том простору, као сетни анђео заглављен између два света, пред вијугавим путем луталица-трубадур, и покисла мачка. Потом, као у SF-у, прикључујем преосталу себе, на себе осликану у говор на апарату.

АНТИБАКТЕРИЈСКА ПЕСМА С ПОГЛЕДОМ КРОЗ ПРОЗОР

Попети се у воз пре времена предвиђеног за полазак.
Затећи већ намештен левитирајући кревет,
препознатљиви мирис устајалог. Људског талога.
Спустити прозор на допуштену половину, другу,
замућену, не дирати.
У дилеми између два пејзажа.

Влажном марамицом *ohne* алкохол
пребрисати рубове, рукохвате, прекидаче, избећи
лепљива места. Створити одређену *консѝрукцију*,
уским ходником до непроветреног WC-а.
Замислити планинску свежину са ТВ рекламе
и не покушавати да повучеш воду, као што не треба
зауостављати возило у покрету.
Осим. Ако.

Централно светло не ради, светлећа линија лампе
за читање увек, јер нико не чита. Она ће истаћи
рубове постељине и места бивших присуства,
као менталне нивое у путујућој игрици.
Воз ће се споро покренути на први миг
плавуше-отправнице, пејзажи доњи и горњи
изједначиће се – одсуством спољашњег света
и унутрашњег исијавања.

Бескрајна малаксалост пред животом и узалуд
тражена разбигра, надоградиће се клопарањем
шина, радовати динамици пејзажа.

Утрнути светиљку пре него што изазове кратак
спој превише живахних живаца.

Ујутру, на ноћној умиваони, антибактеријски
сапун и кафа у симбиози с пластиком.

Путокази за споредни свет.

Бити толико близу себи у одсуству. Не силазим.

ARBEITEN NICHT, SCHLAFEN UND LESEN, JA

Пошаљи ми фотографију свога тела.
У овом крају кафане су пуне поштеносне свете
и порнографија је добро ушумљана
ван видљивих места.

Време споро тече. А у комшилуку:
Lichtenstein музеј, заточени бесмртник;
Док хода се на прстима, ни за шапат нема места,
па тек мало јецам у себи,
као онај анђео из нечије песме што може
још само самог себе да јебуцне.

Пошаљи их неколико, док сам у расположењу,
разбарушене косе и тупог погледа у пролазу
између две улице (а једна је Фројдова!)

На најчистијем месту
корачам фино сложеним плочницима,
сваки је туристичка атракција.
Сложи ме као слагалицу, склапају те
као обожаватељка поп звезду,
постер у природној величини,
дахтају с намером да збуним пролазнике
И јецају дођи ближе, стисни јаче!

Изнеси ме својим фотографијама из музеја
у запуштене, савршено препариране улице.
Дај ми те фотографије, кликни трипут, вичи *send!*

да их добро оцедим у посуду под црвеним светлом,
потом и своју кожу на штрик с њима окачим.
Овде нема живе душе, само отмених!

Па нека, док уљудно седим у кафани
и пијем чај као да ређам ноте,
остане твоје тело
у одблеску моје зенице.

ОСЕЋАМ СЕ КАО ГАЛЕРИЈА

а то је много више од тога
да бих се могла осећати као слика у галерији
или посматрач
запитан: где је уметност?
Да ли је то намењено
лоџичком закључивању
под напетим крилима инсталације,
конкретним томовима
теоријског уопштавања, ња, ња.

уживљавање беспотребно!

Шта би та *јомилица* спојева урадила
и с *делом* светог духа
у простору Галерије;

можда баш то да се на крај света може
допутовати.

Ствари ће бити рециклиране
у живу гробницу постулата,
или је свако осећање случајно
налик тим спојевима;

или се треба осећати као Галерија?

Реч по реч на папиру изведени
сору / *paste* експонати
дефиниција без дефиниције;
врхунац екстазе *bild-boarda*.

Лимунаду ће послужити у високим
кривим чашама,
клизиће лака лова,
а киселост лимуна застајаће тешко
проналазећи пут по одразима
посматрача –

глатке неетикетиране флаше,
сада већ бивших намена.

УМЕСТО СПОМЕНИКА ГРАДУ

Wie eine stille Musik

Како изгледа град, описан из собе,
с друге стране прозора где је жамор гласова –
људи и кола: разгледница с нимало маште.
Шпијунка кроз коју се посматра, из мишје рупе.
Иза, човек замишља град одвојен од њега.
Да ли да изађе из рупе и буде сатеран до мишоловке?!

Замисли да лавови ишетају из кавеза и крилати коњи
полете с фасада, а ти се, мишу, престрашиш од толиког
оживљеног трајања. И плочника града,
из собе доживљеног!

Замисли птице како руше градска знамења:
Звезду на националном театру, разлог чарки
у овдашњем парламенту.

Кафа се и даље пије, и пиво *разних* народа,
(а има нечега царског у његовој пени)
док иза угла вреба Сиси, и њена сенка позива
у унутрашњост здања.

Помислиш, ако овде има духова,
Они су се много од живих уморили!
Брзо претрчаваш преко отмених просторија.

Јуче бесан Моцарт каже: навали на фудбал!
Данас се питаш да ли се и та кугла конзумира.
Претходно још треба купити и привезак, мајицу,
доњи веш и музичку кутијицу, шољу и сапун.

Да ли се то креч развејава
у непрестану међаву,
док оперске маске остају непомичне као и људи,
И звецкају ли новчићи од свих сувенира овог света?
Музике не би најзад било без ћутања.

Можда гладиоле сад добро успевају.
Жамор стидљиво допире с улица
и поветарац дува у пријатно мајско вече
као паперје из јастука у соби
Па се разлетиш у посматрању,
али и град се мења и прилагођава твом облику
као пластелин.
Убрзано померање њушкицом, док сенка
пада преко кључаонице –

Ускоро, изаћи ћеш из собе и свет ће се
залепити за тебе као тиха музика.

САМОУСЛУГА ДВА ЋОШКА БЛИЖЕ НЕГО ОБИЧНО

Фонд за обнову улица исцрпљен
Програм каже недовољно траве у
околини
За дрвеће недовољно редова и пажње
Треба ископати јарак и убацити Алу
Чини се као превише празног простора за песму
Када се опрашташ ствари не изгледају стварније
Или затрпаваш непрежаљеног неког
У дугачкој белој хаљини
попрскана црвеним тачкицама
Изгубљена интактност
Одједном је цео комшилук запослен око лавиринта
Ух моја звери
И то објашњава зашто је самоуслуга
два ћошка ближе него обично
Околина улетела у један од оних петака
ређе недеља
измештена од
простора и времена
даје каталог
Изгледа да сте се добро сместили
Аутор и водитељ јутарњег врапца
Усијање жуто и глуво
Осим за дубоке издисаје на одељењу хитно
Још једна прича без попрскане траве и жаба
Крастача је испразнила цео квартал
И зато је самоуслуга ближе него обично
губи намену

Златни часовници топе се
на сваком ћошку

И дани и ноћи су жртве славља
Трећу могућност ипак остављам:
чист глас оштар стих
тежак крупан пљусак
Свима који су се негде разбежали из куће
Остављајући њене темеље у самоуслуги –

У ЛЕТЊИ ДАН

Шта би још написала у летњи дан, док одасвуд чујеш
притајену звуку однегде бучног посуђа;
Припрема се ручак, а испод одеће сложени
прецизни слојеви врућине,
купају те у соли постојања.
Напољу је изнад тридесет подеока, одузми или сабери
са сопственим годинама, сећањима или намерама...
Поветарац комшијских крошњи зове опет
на далека путовања или блиске путеве
којима је тако лако поћи у сусрет, али у мислима,
јер ко ће било где по овој оморини.

Гласови деце од јутрос замрли су, цвркут птица,
тек случајна ставка у мноштву суптилних звукова
маме те да желиш превише,
међутим, једва да се покрећеш,
премешташ упаљено тело с бока на бок,
као праћакава риба насукана на спруд кревета,
одакле се може разапети вечерња плахта
да упија зној с тела, а белина одведе до странпутице
голицавијих маштања.

У кухињи и дање дугметају тањира као хармоника,
састављају се и развлаче у звукове зачињене запршком
и брундавим разговорима,
тек да ти се учини како то можда броднице клопарају,
и један зов буде довољан да понесе у плаветнило,
поништи асфалт града,
у којем се по оморини гушиш данима.

У летњи дан, у његовом свеприсутном подневу,
све је стало, осим свести о постојању тела.
Нема сенки, као што нема хлада,
сам си, и пред собом –
а онда те непрегледни километри мисли порину тамо,
где би се иначе тешко стигло, јер је и пут до продавнице
налик суочавању с коначношћу, и лета и постојања...

Оно што би у том тренутку рекла,
изненада прекине дерњава комшијског детета,
као размаженог божанства,
искрснула из утишаности доба дана. Високо летње Ц!
Пренеш се, па пребациш опет боком,
на још неугрејану страну кревета.

У ВЕРТИКАЛИ, У ХОРИЗОНТАЛИ

Толико речи сабијаш. У себе. Рез. Затим, испочетка. Траје. Обухватају, све сами шљаштећи наслови. Јее... је као изазивати лудило, оно траје неколико кармичких циклуса; Као у бајци о неком страшном цину. Мада, еротично је то, паклени је тај план, цин у чаши и цин у сувој еротици, јецам мало јаче: у вертикали, у хоризонтали. Пробија се дан, блесне тако пред очима као... знате већ како. Неколико пута ту мантру у себи:

*у верѝикали, у хоризонѝали,
йривуци се јоѝ мало ближе, добра нас музика йраѝи,
јоѝ мало ниже,
у верѝикали, у хоризонѝали.*

Толико жеља. Је – као вишегодишње робијање. Туцаш камење док из главе не оде последња мисао о слободи. Онда одједном блесну: плавооке, зеленооке, плавуше и гаравуше. И даље туцаш камење:

*у верѝикали, у хоризонѝали,
йривуци се јоѝ мало ближе, добра нас музика йраѝи,
јоѝ мало ниже,
у верѝикали, у хоризонѝали.*

Јер, сакрити од себе сопствену жељу – као намерни рај (намерачени) у кутији од стана, у рецимо новобеоградском шездесет другом блоку. И ту је добро и топло, а с друге стране зграде је и контејнер. Све

што ти смета у животу ставиш у пластичну кесу, било какву, и бациш са терасе са седамнаестог спрата. Поглед са терасе је свеједно небо, све испод појаса не рачуна се! Спусти се степеништем и до подрума, до гениталија зграде, јер одавно све је:

*у верџикали, у хоризонџали,
џривуџи се још мало ближе, добра нас музика џраџи,
још мало ниже,
у верџикали, у хоризонџали.*

И, јер време у сну изгубљено је... Савршене фигуре лутака, у изложима, не-еротична бића; као да не говоримо о нама самима. Лако је препознати себе, и себе сакрити у сну. Ако си трансвестит јаве, онда си:

*у верџикали, у хоризонџали,
џривуџи се још мало ближе, добра нас музика џраџи,
још мало ниже,
у верџикали, у хоризонџали,*

Идемо сад (хајд'мо сви, што да не!) на менију је био алкохол, забава за нас у транзиџији, временска прогноза је: никад боља. То што ће се време ускоро погоршати и није нека вест. Ту у сенџи летње ноћи наши ће се облужи у џеповима, под рефлектором изгореше страст. То, прошло је поред нас, довикнуло нам: – *Свуда око вас су ваџи џраџови!* – или неку сличну лудост. Онда нам је још мало дисало за врат, па нежно шапутало, наговарало, лизнуло као кравица. На крају још једну чашицу савета: – *Чувај, јер је џо све, џо мало воде на длану.* На јагодицама прстију, додала бих –

у верѣикали, у хоризонѣали,
ѣривуѣи се јоѣ мало ближе, добра нас музика ѣали,
јоѣ мало ниже,
и у верѣикали, и у хоризонѣали

ПОБУНА

Односим пакет – заустављена прехлада Ствара се она
атмосфера
утонула Мисао заглављена између два такта
побеснеле увертире
Два краја језика – немогућа врста комуникације

Узалудан труд Попијена чаша воде
Над градом поларно светло исијава
Тихо је као у зиму Звездићу!
Размрљан гар проплакао на снежној кожи Попадале
коштице
Иглице су и даље оштро зелене у недогледним редовима
ускладиштене меморије

светлуца разливен хоризонт кроз стакло из празне чаше –

Како изгледа да заустави целокупно телесно дрхтање
Плач зиме замрзнутог времена које очекује
да ће све увек бити као што је било и јесте
без непромишљености

Четинари мрачни стоје окамењени и ћутљиви
Не реагујући на прасак
Порука на зиду испуњава се изненада
Низовима стихова
Оживљавају лутке почиње да снежи на позорници

Међутим и даље је све глуво
Само је трептај пресудио

Сада су пресвлаке чисте нетакнуте
Нико није уклонио мртву птицу...

Односим пакет у њему је: Још једна недореченост
још неки неостварен свет

Тихо је као у гробу Белићу!

Дарујем ти палету могућности да се изразиш
и све ти их одузимам Јер хоћеш да певаш...
Дођавола са пријатним часовима
Укроти силу теже ако можеш
Јер ја долазим да те отнем времену и твојој судбини

БОЛЕСТ. ДВОСТРУКИ САН

Одједном пахуље Једва се још сећам зашто сам
лежала Непомично
Музика је била сладуњава Пахуље са неба расуле се
Од синоћ се ништа није променило
– расуле се по линијама
Све је на продају Дубок снег
на залеђене врбике језерца
Траг од боја смрзлих и толико паре да те више не уочавам

Дечаци се играју лепе лаже јуре у дрвеним саонама
Сан ми доноси олакшање На уснама и кроз ноздрве
клизе мириси чаја Присећам се те приче
Сок од наранџе палио је ранице у мојим устима

Иза шипке ветра испуцала је земља жврљотина из сна 38 са 7
оставила је тужан траг Бако јутро је Одбојна од обичног
заробљена у луци у снегу и леду који је изаткала
Сви песници су мртви

Траг зиме је проговорио јутрос где су излили бетонску плочу
у низу свих путева за Рим Црвено усијање далека експлозија
зенице се шире Како музика тече...

Једва се још сећам још непојмљиво туп одјек Алфа и Омега
У мојој туфнастој пиџамици онако птичије и једино птичије
Још једна таблета

Остављам за собом суштинско срж сумње
Врата се заварена затварају пред погледом Заривени кристали
звезцају новчићи види се слика светитеља

у овој соби сада Одједном пахуље
Имам теглу са морским каменчићима жапца
од дечака из винограда пун хербаријум
(жене мужеве)
Али не одгонетам оне паре чајева због којих те сада
познајем као такву
На удаљености али заиста малом простору натрулог
Црвене су речи – отисак у снегу
одакле су пре пар минута...
Бако јастуци ће ме угушити

Полако остају само мириси чаја Ишчезава предео
кроз ова смрзнута окна – тако тешко и хладно
Престала сам да говорим – расуле се по линијама –
39 са 1 капетане
Једва се још сећам зашто сам лежала Мораћу некако
да их растерам те –

Одједном пахуље Од синоћ се ништа није променило
тамо је једна девојчица изгубљена међу великим
белим јастуцима
Поје је чајевима Рана оштра као кристал зариван у земљу
Бако не знам да ли ће остати жива
а шта ћу ако се у оним силним парама издигне и њено
цвркутаво биће

Дечаци се играју страсно осветљавајући тло Играју се
светлости

У винограду су и такмиче се ко ће је први пољубити
спустити усне на њене ранице да преспавају
пијући топлу крв

Сећам се била сам сасвим сама Непомична
пред огледалом У стаклу пахуља

У том трену све ће се склопити доћи ћеш раздрагана
сви песници ће бити одавно мртви и добро је 36 са 9

ОТКРИВАЊЕ

иуи једне кулици

Диван је дан да се клизи по бутинама,
мирише на кришке сасушене поморанце и свежу ванилију;
и помера куглица кроз играчку лавиринта
према тајанственијим местима циља.

Ведро је ноћ иако намерно уводиш кашњење
у предмет ишчекивања.
Знаш да се нећете избећи између два случајна одредишта;
и да неоткривене истине лакше буду када случајно загризеш
део меса између бутних кости,
осетиш коначност помешаног зноја.

Између крајности, ноћ се заноси, случајности
постају сигурније, веште реченице за невешта препознавања.
Уздахнеш унапред, не знајући шта памет има с тим,
као да мора да се има памети уопште.

Међу језиком се ваља куглица, пребацује из брзине
у брзину, доконајући тајанствено светло на крају тунела,
ризницу будућих кајања, или барем стида,
до следеће оружарнице могућих значења.

Не волиш јабуке, али загризеш јабуку, а можда и крушку,
и дињу, и ребњак симбола, и непрестану белу кишу,
и поодмаклу ноћ, а пренагљено пијанство –
куглица кликне у лежиште.

По свим меканим местима која тела тек треба
да увежбају и науче по себи, другима. Местима, на којима
треба боравити неко време, у невремену.

МЕСТО СРЦА

На месту где би требало да је срце, сада је мајстор,
црвена кратка марама везана око врата,
жал за нечијом крвљу проливиеном; на дну новинског ступца,
смрт телеграфски описана.

На месту где би требало да је срце, прошла је поноћ,
и први јутарњи сати, прашњаво је и повремено сасвим тихо,
а сирена се можда чује у даљини, у ко зна којем делу града.

На месту где би требало да је срце, осмехује се
млади сређени мушкарац и врцава похотна жена, они разговарају
у некој башти, на улици, тако весело као уздах скорог сношаја.

На месту где би требало да је срце, слепа је улица и у призору
иза оgrade седи погурена старица, у својој смрти
или свом животу, то више ни она не зна, док дуго око ње
обиграва умиљата мачка.

На месту где би требало да је срце, људи су окупљени
око трга, сусрећу се и растају, њихови завети нестају у жамору
испод првог сумрака.

На месту где би требало да је срце, испражњен контејнер,
разлетели папири, разваљена ручка, мало ниже клупа
и дрворед испред зграде.

На месту где би требало да је срце, угледаш срцолику детелину,
испресовану за срећу. Хербаријум:
изношена мајица, тањир и чаша.
Она спава по подне.

На месту где би требало да је срце, стоји отворена књига,
и ти читаш на удаљеној обали о томе која је
филозофска мудрост срца,
и срце се у књизи разоткрива онако
како у ћутању то заиста може –
на свим местима.

СВЕДОЧАНСТВА БИВАЊА

У ЗГРАДИ

Требало је кроз све то проћи поново:
Врели јулски дани. Недоумица и зебња,
двоструко ишчекивање.
Као да се плусак све време спуштао
на питања и неме одговоре, у даљини.

Затим, на стрпљиво одлажење и бивање,
међу истим зидовима.
Требало је поново сазнати
све што је било јасно и онима
који су са говорнице, одмерено,
испод око, добацивали:
Стивари неће бити сјознаће!

Навићи се на дуга стајања у редовима,
испред шалтера.
Чекајући на печат
продуженог времена, у недоглед,
и тако даље... због чега?
Да би се пробдело над књигама,
у којима дуго борави тишина.
Док веје прашина, и веје чађ,
на прозоре читаонице.

Требало је проћи поново
кроз све те ходнике,
И никада се не осврнути!
(Како то звучи сувишно и тачно.)
Заборавити, међу многим именима,

она због којих је све и бивало...
Не вирити кроз кључаоницу загонетки.

Одрасти.
Да би постало видљиво да
кроз све то треба проћи поново.

Време је да се тишина поново подигне
са листова, да пустош оживи јер
Све што додирнем, у мене ће ући и остати.

МЕСТО НА ЗИДУ

Купка ми срце, као што лупка ексер док улази у зид,
као што детлић негде има намеру да настани стабло
(сасвим сигурно не овде)

Труцка као аутомобил произведен у држави
коју сад настањују духови.

Свакако сентименталне слике.

Штуцкам, док из ноћи долазим кући
јер је влажност висока у ваздуху,
и јер се попило мало више-две, кривудаवे улице,
банкине постају препоне у искривљеној штафети
неравнотеже,
сврака обележава један комад неба, уместо
неизвесног залогаја.
Памти те, најчешће по злу.

Пада ми притисак, извесни знак да је време и у мене
већ добро загазило, као у приватни муљ.

Звечка ситниш и ђепу, још увек без рупе,
а у перспективи минус, уместо визије орла раширених крила
(из ТВ рекламе)

Можда нађем место на зиду, као негде у животу,
или осванем као пресовани цвет у
преко интернета купљеној књизи, а

куцка ми срце и лупка ми ексер док улази у зид,
док упорно улази у носећи зид,
да постави још једну сентименталну слику.

И ја се, на ту меру, смањујем.

ВИДЉИВИ ПРЕДЕО

То је утихнуло брундање,
Ехо још увек разумљив.

И нервоза мекана, никоме налик.
Поново питање, лепо описани бунари
са странице неке, једва напуњене посуде.

Бити тврдоглав, а рањив
као изнова затечен у превари
У уметнутом ентеријеру несмотрен
и сувишан
Лаком на одговоре унапред.

Очекиваном одустајању.

Рам за слику.

Али слушај,
додир клизи према теби, долази по тебе,
На упаљачу реклама која кресне:
Једва видљиви предео.

Али чујеш, и чуван се бива у хладном
додиру собе, одблеска стакла,
преломљеног у небу, у стаклу смрзнутом и у зиму.

Бити распричан а тужан,
мргодан а глуматав, то је
утихнуло брундање. Схвати.

Не трудиш се довољно, не описујеш појаве
по осећају, само мажеш просуто пиће по столу.

Мрвиш додир и преостали пепео.

Али знаш, и препознајеш
будуће обресе млаке таме, пиће већ попијено,
чеп искривљен до непрепознатљивости.
И рупа се зачепити не може, нити на исто вратити.

МЕЛАНХОЛИЧНЕ ЗНАМЕНИТОСТИ

погледај како су прецизно поређана
сведочанства бивања на другим местима
док сад на полицама као окамењена корица хлеба
чекају ускрснуће

погледај какво тихо сведочанство
негујеш родитељски заједно с прашином
што говори о давно проживљеној радости
или изгубљеној бици чији су учесници већ дуго
у другим домовима

погледај како се невидљива рука демијуршки игра
новим распоредима старих стања ствари
а тебе пушта да заплићеш језиком у меснате плетенице
из којих се не одмотавају речи већ горки ликери
накнадних сазнања

погледај тај свет те знаменитости
што ти увлаче меланхолију у мисли као реуму у кости
и увек је зима док у струјању топлог ваздуха собе
изненада обнављаш светове
могуће још само у књигама.

НЕ ЖИВЕСМО ОСИМ ЧИТАЈУЋИ

Изгубила се у простору једне књиге,
пратиле ме речи песме на непознатом језику,
топлог медитеранског мелоса, као заједничка
бивања на острвима где увек треба обновити радост.

И два простора, оивичена сенкама и музиком,
потирала су ме; У исту раван доводила
с линијом неповученом,
на дну листа, изван фусноте.

Тамо где је припадност замирала
избијала је страст за написаним, једним
од могућих светова што со их испере
као штампарску грешку.

А простор књиге мењао нам је облик лица,
додељивао намену. И била сам. –
Заистински приљубљена за стихове, за слике
као за некадашње раме,
сањајући о северним морима тако живахним,
из писама преломљених у стихове.

Ослушкивала, када ће златне бубе милети
мојом кожом, дрхтурећи. Боравила
под поларним светлом, надхват другости
другог, реалног живота.

Али не живесмо, осим читајући, одмеравајући
оно пре и после написаног, док су твоје очи,
мале орахове љуске на линији имагинарног,
биле и море и несаница.

Сада тако лагано клизим поред глечера чија имена
а и намене не познајем.

И као у дубоком, најдубљем сну испод санти,
понеки глас ме дозива из светла
у којем се не да више боравити.

Овог јутра, од јутра до мрака.

ОПЕТ НА ОБАЛИ

Књиге на обали
скице на обали
Мудре мисли
нехајне лудости
Обло камење
Ножни прсти
Успостављање
Прекидаји

Савршено депилирана подлактица
Танка линија раздвајања
Уздаси
Окидачи
Пивска пена
морска пена
Успостављање
Прекидаји

Разговори дуго у ноћ
Прочитане поруке
Нема одговора
Знамо се
Push-уп брусхалтери
Умишљаји
Успостављање
Прекидаји

Досадне муве прошлости
Досадне муве садашњости
Знамо се
Успостављање
Прекидаји

Каменчићи на полици
Успомене
Расклопљени инструменти
Тегови тегови
Трчање
пливање
Југо
теренско возило
Нови љубавници
Знаци
Познаници

Успостављање
Прекидаји
Успостављање
Прекидаји
На обали
на обали
на обали

ПРЕЛАЗ, УМИШЉАЈ!

Ствари, разбацане, сасвим уобичајено,
ситнице, што се таложе као прашина, преко
тепиха, полица и дискова, осталог покућства...
У тренутку унутарњег потеза ка нечему,
патетици, песми *до бола*
Од тога саткано је све, у тренутку, а онда
понека вожња, кроз пустош слепопоноћну,
кроз густиш кишних капљица, покоја реч
пријатељска, некуда се одвози, ка интермецу...
Прелази раздаљине не веће од трептаја.
Моје ситнице, разбацане, речи за којима
посежем док куцам поруку, до ме
зрак дисплеја не намами у сурову искрености,
неодмерене изјаве – као плусак, еманација
И дрхтај, сневање... Јер, мисли се дижу ка површини,
испод таванице, у устајалом мирису постељине,
у мноштву жеља што халапљиво гутају
будућа пространства.
– Те ствари, оне ситнице...

И ДОЋЕ ВРЕМЕ ОБМАНА

У том кутку тако чудесно ван себе, с намером
да нешто буде осведочено; лелујаве мисли, у тек
почишћеној празнини. Срце спаковано у
девојачку кутијицу, док помало осећа да
ту и не припада, а сасвим иде, уз нежне боје,
веру да јесте, своје. И ето, ту те тражим.
С чудесном намером ван себе, да изађем на црту –
како време одмиче, више себи него теби;
у сеновитом делу мисли.
Из заседе, у сенци свих нада, из кутијице избија
сумња, уместо старинског сата, тако нараста.
И дође време обмана.
Лако пребивам у том стању, још мало па
природном (мада не волим ту реч), вода капље из
суседних просторија, чини размеђе сећања,
тајанственог кретања док ме седамнаести пут
не доведе до истог места – предворја кутијице.
Срце зна заиста све одговоре – облоге обмане,
обамрлост спавања.
Помислим како пејзаж може да обоји и обману –
Испражњене су фиоке, па претурам по ситницама:
замршен конач, залутале игле – свака убоде!

ЛУТКА

Можеш да осетиш напетост, провлачи се кроз конач,
чепрка пинцетом и дуби црвенило око трна
док иритира кожу палца; Нема опсена ни димних завеса
само нервозни покрети док откривају осећања
А нема ни осећања
него регистратора с неиспостављеним рачунима
узалудним порукама
чекај ме или можда не долазим
Нема проблема
осим стварних
трн у палцу сева

Ипак напетост расте у сенци тек олисталог ораха
и првог цветања трешње
Увлачи се у шумове мора из прашњаве шкољке
у углу собе и расте назад у нелагоду тела

Дишем дубоко док ушивам концем омиљену мајицу
окрњену на рубовима иглом која је конала по прсту
Док бришем прашину са кутијица и у њима
кришом остављених порука
Копам упорно трн из палца који неће напоље

Учили смо исту технику и шивења и вештачког дисања
домаћинство ексјугославија
над лутком којој је живот дало десетине генерација
Смејали смо се жвалављењу вештачке жене
јаркоцрвених рубова усана –

Зашто уопште правити стих о томе
кад постоје многе непоетске реалности
Можда јер се осећам као лутка
кроз коју напетост провлачи иглу
као кроз мајицу коју упорно носим и крпим
као да крпим *друјосѝ* на себи и зашивам
а она се изнова распара

Можеш да осетиш и конач и иглу и трн и палац
и болно црвено место
Тупост након одређеног броја покушаја
Кроз прозор се живот и даље издиже
Из сенке тек олисталог ораха
још једног започетог круга надања
Неки други клинци уче прву помоћ
додирујући јаркоцрвене вештачке усне –

Кад на крају сведеш рачун тих ситних *йослова*
дође ти да питаш: је ли она лутка коначно оживела?!
А одавно си прошла тај курс из вештачког дисања.

КОНТИНЕНТ ОДСУСТВА

Ейиѿаф

... ово је ничија земља, неутралан простор.
Место уживања. Илузије. Празних чаша,
испијених до дна – како које. Добродошле сенке
бивших ствари, поједеног, попијеног –
чаробног и обманутих. Некадашње присуство
гори још само на уснама, док се сриче, једва изриче.
Измиче сасвим од наших тела,
текућина разложених у пару на малтеру.

... тамо је дух, и мисао оштра као зима
на континенту одсуства. Тамо је горчина незрелог,
и талог зрелог; распадног.

Ни толико.

ПРИЈАТЕЉИ

слушамо вести и и су у~~и~~раво с~~и~~и~~и~~ле

Седимо за столовима, слушамо вести,
радимо то годинама
у оксиморонским слагалицама
као шушкање чоколадних бананица
као рушење бетонских конструкција
као ~~т~~они какао

Чаше иду у круг, усипају се догађаји
попијени у често трошеним осећањима,
Слободари се с демијургом на рамену
без правог савета и са умноженим сумњама
Иде уз реплике из домаћих филмова
па пресица из чаше у чашу, још једног лета обмана

Четворо или више, за столовима,
Иста партија, нова подела
Смешно је постало бити тужан –
а опет, изгубљени у плановима,
надања довољно меких да не преживе до јутра

Одлази се и враћа у другим улогама,
старим бољкама, изнова откиданим крастама
с већ зараслих рана,
Слушамо исте приче са уочљивом тежином
пређеног пута
Добро нам је, па нам је лоше,
а лоше је, и тако годинама.

Одједном, неко каже: фајронт!
На кратко, нема нас за столовима.

У ИСТОМ ПРАВЦУ

Ако знаш куда оду, знаш куда ниси отишао.
Задржиш се у тој мисли, траје као дуго зимско поподне,
док пажљиво вариш преосталу болест, разблажујући је
неком од дефиниција љубави, као да ти је још само преостало
да нестанеш, да би досегао идеал.

Голицају те, лако памтљиве мелодије;
поглед кроз прозор, након поподневног ручка.
Специјализујеш се за многа лица самоће.
Испуњава ти ноздрве, више него рузмарин, лимун,
или тек попијено вино.

Ако знаш куда оду – путујеш и ти у истом правцу.
Лица вам бледа јер без двојине
налик сте утварама, које наводно живе,
сада већ много боље животе.

Куда одводи једно од многих поподнева?
Случајно те загрцне реч, као да слутитиш поплаву.
Још брже прогуташ, уместо да испљунеш,
списак будућих болести,
а поглед се лепо утопи у нивое видика –

Антене су и истој равни с црквеним кровом и звоником,
порука мноштву божанстава да ухвате бар један сигнал,
барем неко могуће пророчанство –

Талози постају бељи од снега,
остављају трагове на другим територијама.

Знаш ли куда ниси отишао?
Није те обележило све што те је стигло,
није отишла ни твоја двојина,
али сте сада испрекидана целина.

Потапаш бели пејзаж у мутно надање, након дна у чаши.
Пророци тако суптилни у музичкој варијацији,
у челичним костимима било каквих сигнала,
уклањају оно несигурно –
и шта би уосталом значило, да се сазна, шта ће бити!

Следи,
попуњавање једине. Својине.
Ако знаш куда оду, знаш куда ћеш и ти.

ЗРЕЊЕ У НЕПОМИЧНОСТИ

Одрастам (– одрасла!) међу сенкама лета,
у тајанственој кретњи асфалтом, ка досади. Као да
још увек траје: зрење, слаткоћа зрелог,
презрелог. Бљутавог.

У колима, путевима у круг, прија поветарац,
изненадан смех – као прах однет у сенку.

Скупљени на истом месту, затворени у собе
наших страхова, већ продати у бесцење.

Тек неколицина, другара, заиста будна.

Приче се испреплићу...

Не путујемо никуда. Одредишта су као луке
на седмој страни света, исијавајући из ТВ апарата.

Нужне обмане, да се у себе враћамо
једва окусивши ужитак. Слободи да се буде свој,
ипак у тајности. Ту у мраку, градској митологији,
између свега што нам неће дати да будемо,
још једна тура: пенушавца и искамчене среће.

Води се симулирана страст.

Памтићемо се по мирисима коже.

И видим, поређани као светиљке аутопута,
и у лудилу смо, и у досади.

Шта је испред, него мрак.

СОБА СЕ РАСКЛАПА

нема места за потрошен или недоречен живот

од: књига

ситница

успомена –

где су нашле своје улегнуће?

из којег искачу као ручни зглоб.

И већ нема места,

осим у расклапању.

Прихватити поново већ небитне светове.

Ако нису у мозгу, нису више ни у траговима:

папирићима

папирићима

папирићима

Ћубретарцима! Преносити их у будућност,

било би досадније од мрава

што се упорно враћају

и кад више нема остатака хране.

А, као да наместо њих почиње промаја.

У расклопљеном и у склопљеном,

замена слогова.

Расклиматано! Не знам како –

Компликује се... тежина ствари и
прашина са полице, напуштене *слободице*,
малих радости. Меланхолије.
Места напуштена! Напуштених!

Свет се компликује у одсуству сигурног места –
део тежине од сада одсуствује,
а наставља се у трајању новог поседа:
та соба, на њу мислим,
кроз ноћ моје непознате улице,

Више него о поломљеном кишобрану,
изиграним очекивањима.
И невидљивим траговима туђег дворишта,
лишћа увелог.

Замисли да си сова. Дуго у ноћ са гране
тог дрвета гледаш у прозор
што више није твој.

ДОЦРТАВАЊЕ

*Само авети тако раде, граја,
йре но шио ишчезну кроз зидове
Само љубав остијаје да блене и муче
као најушишено йтеле.
Д. Н.*

Узмакнуће, као труло воће у опадању,
и речено, на срећу, разложиће земља –
до следећег налета, речи, пажљиво одмерених.
Негде, у лудилу, кривуља на топломеру
попеће се изненада у лаку,
повишену температуру успомена –
успомена унутарње буре, затим стварних догађаја.
Ти сценарији неће се дотаћи, као и мисли
што се нису материјализовале.
Само авети тако раде,
заиста, пре него што ишчезну кроз зидове,
али авети немају ту исту крв што се може
пролити или прокључати.
И сада видим, док узмичем, у зиду пред собом,
видим твоје очи, па крећем са именовањем,
без коначног, гомилам лекције,
у мислим још шуме мајске крошње
из неког разлога баш мајске.
Спарина јунске кише кондензује се у
једва залечиву грозницу.

Пошто кроз извесно време, због
силних објашњења, заиста треба узмакнути,
а заиста шта је то остало речено?

У вери да понеке још висе
зреле да буду обране. Или и оне
у необавезној вожњи градом буду
однесене, у одјеку: Иди бестрага!
Кривуља на топломеру у одређено време
као најпрецизнији сат попне се
до симболичког броја: Свет смрзне,
па у кристалу допусти да искрсну те очи,
мимо зида, лекција –

СЛУТЊА ЗИМЕ V

Играјући се дуго, као што деца то раде у свом свету, кренем да по предметима, по сентиментима, ређам свеће. Оне витке, воштанице, и све друге које је могуће наћи у овом часу. Прећуткујем да се упињем у ишчекивање било каквог догађаја.

Да верујем још јаче.

Тако и ти држиш слушалицу у руци, то је другачија игра, (чини ми се сада, све је игра) па се питам колико усамљености има у нама, чак и сад, иако је све отишло *до ђавола!*

Окрећеш телефоне. Створено сазвежђе су људи које деле велика физичка пространства!

Сваки глас у по једном граду. Сваки глас једна свећа, боја; мирис коже који никако да постане додир.

А кожа тражи и додир од сунца, врућег камена.

Сада за све те људе, палим по једну горућу жељицу. Застрашујуће у трену, као да се играм Демијурга. Не, ни за здравље, ни за срећу, већ да схватим, колико усамљености има... Колико свећа згасне сваког минута, толико се распламса горућих жељица.

Треба прво уминуту – и ноћну лампу због лептирица лакомих – да би у малим смртима идоли били разоткривени. Одасвуд пристижу гласови којима би се увек могло приклонити, али времена... А свако има своје; од поноћи до буђења.

Играјући се дуго, као што то деца раде,
куле од песка, и градови под земљом, нагло ничу.
Зато идем, и по предметима, сентиментима,
за сваки глас, па и наше гласове, ређам те свеће.
Уместо светионика, уместо светионика...

IV

(Јадран. Исечци стварности)

Требало је направити списак прочитаних књига
пребројаних јежева и улазака у море
као вишемесечних припрема
Спремити се боље у мислима
него ишчекиваним данима до доласка
Тренутак је купања
без горњег дела купаћег костима
лакшег флертовања тела
са већ поодмаклим даном
Дани безопасних медуза
због њих је пливање као боравак у утроби
флуидног присуства
Сутрадан већ
с кофером према станици
Ко су ти људи
тако су кратко боравили овде
шетали ноћу поред обале
поделили вино рибу со и додире
правили се да се познају
Или се упознали боље
него што су то умели да изговоре
Одлазак је био питомији него усковитлано
летње небо у ишчекивању
тог дана када су се сусрели

КУЋЕВНА РАЗГЛЕДНИЦА (домородачка)

Биће ти чудно, откуд то, шаљем разгледницу
од куће теби у путу, затим теби на плажи,
и у ресторану дуж шеталишта.
Док сунце неопозиво тоне...
У води гледамо, веруј ми, иста сунчева измицања

Али,

моје тело склупчано је дубоко у унутрашњости
овог полуострва, насукано, као риба на кревету.
И док натежем из флаше обичну воду, скоро
да осетим со која испарава, тамо, код тебе.
Кажем ти, време је овде уобичајено лоше,
као да је постављен стандард по којем
тако и треба да буде.

Одлазим до поште, описујем круг с невидљивим
комадићем картона у унутрашњем џепу:
црква, школа, градски парк и остало,
стали би лепо на минијатурну сликовницу!
Уперена стрелица негде, на место
где би требало да претпоставиш да сам ја.
И, замисли, отписујеш ми на разгледницу,
неким ситницама, водом која носи моје име,
рибом и пиринчем на тањиру, претходно
поједеним, засенченим местом које ни у једну
разгледницу неће моћи да стане.
Тако се и осећам,

Разгледница је, претпостављаш,
једна умишљена ствар.
Белина коју бих некако да попуним, док поредим
две врсте путовања, у недоумици које је значајније:
Ово овде, у соби, као да је сваки корак
невидљива граница коју треба прећи,

или

то стварно кретање тела које нас искривљује налик
неравном огледалу, а сан врца заједно са сваким
одблеском сунца на води, у оно што смо поново?
Не уем да доконам. Рекох, време је овде
нестабилно, унутрашњи сат прескаче сваки пети
откуцај, уосталом, почињем да се понављам.
Довољно је још једино да напишем:

Чекам да се вратиш.

довољно је протекло времена зашто кажемо протекло
ПИШЕМ ТИ ПИСМО ПИШЕМ ТИ ПОРУКУ

написаћу поруку касније вероватно никада
не могу прстима да откључам
оно што остаје између редова
понекад ноћу стискам јастук као да давим –
пливам невешто кроз значења
преосталу пројекцију сентименталне вредности
промашене прилике или микробне остатке
некадашњег постојања
заједничког интертекста

шаљеш поруку дува ветар кажем
у реду је овде ђада киша
то је могао бити мотив што се понавља
носимо и даље нечистоћу под ноктима
или остављамо у траговима зноја
будуће поруке непоринутог семена
мириса лубриканта од вишње
црног појаса тужног задовољства јер
волимо да смо играчи на годишњем одмору

– дај ми довољно времена!
– нема времена!

колико тачно треба да прође
између два откуца на тастатури
да би дошло до комплетног
распада значења
пишем ти поруку пишем ти писмо

не знам шта чиним
али уместо речи теку телесни сокови
пљувачке растегљиве беле провидне
некада срећне бале.

VI

(Јадран. Исечци стварности)

Кад заборавиш јули онда пошаљи разгледницу
нек то буде уместо књига које смо читали
И нек буде неког
ко ће упорно махати са отока према обали
јер људе увек треба испраћати
с надом да ће се вратити
Колико речи је начела со
појела папир на местима читања
а колико обележиле сасушене травке
мириси и укуси и истине поднебља
Сваки пут када се запева тргнем се
мислим да поруке стижу издалека
док не пребаци талас
да прогута
још једну нежност исподвлачене странице
Остала је кућа иако више нема људи
а мисао је и даље у свакој шупљини камена
у глатком шуму облутака
док их таласи изнова ваљају
са оним непослатим разгледницама
На столу нова укрштеница
Усправно: нема никога
Положено: сидро у плитком мору
Данима по кожи
умишљени мирис кокоса
И онда иако ниси ту
чујем како певушиш Арсена
с неким дајумима јула

ФОТОГРАФИЈА

Све сам мања на овој фотографији.

Месецима се већ смањујем.

Не пакујем кофере мада на миграцију
често помишљам,
и канџе све чешће заборављам да оштрим.

Не убацујем семење у саксије да бих пролеће
дочекала озеленело и не одржавам посед
наталожен протеклим временом.

Фотографије. Све је ту стало,
и осмех и проређена трава и шљунак осунчани.
Али, ја се смањујем, као да успомену
пречесто трошим
иако по џеповима не путује,
не остаје заборављена на задњем седишту.

Недостаје ми патетика подешена испод леве сисе,
сумануте шетње по пустилиштима градским
да се опет надоградим
и будем усликана уцело.

ТИ САМО БУДИ ДОВОЉНО ДАЛЕКО

Будићу се као да је свет олакшан за један нестанак
Макар он био и мој, или твој. –

А нестаће само удвојености у простору,
неиздрживом за све што прошлост упорно извлачи из сенке
и онда када је напољу мрак, па сенке не хају
да их било ко препознаје.

И онда, када се неке зиме будеш присећала,
како су те улице града враћале на познато место
у једну исту одиграну представу.

Нестаћу и ја негде, довољно далеко, како кажу,
а на сваком крају света постоји други крај.
Не знам чему то: почињемо поново! –
У теби толико незавршеног посла, барем колико и
могућих почетака.

Поклекнеш, па онда опет устајеш у намери
да од храбрости начиниш нову религију,
док фигурице тотема вешто скриваш на дну полице
са успоменама.

Можда само због тога треба месити колаче
тако да се у шећеру, тесту и филу,
поравнава вечита неравнотежа дугогодишње горчине.

Човек може бити и острво, пронаћи и најдаљи
континент за себе,
Са егзотиком, песком, новим фотографијама исте несанице.
Све је: баш-баш. Нај! –
Биће савршено, као што уосталом свака илузија и јесте.
И такву усамљеност делићемо.

И ко ће те уопште питати за хладне и тмурне дане,
кишовита јутра када сенке прошлог долазе споро и неминовно
као укочена леђа или први знаци реуме;
И ко ће прелиставати стара писма, а нове боре,
кад у кревету већ други живот тече.
И ко ће те, ко, опомињати да ти у срцу упорно трули
још једно, мало и сад већ сасушено,
као цвет на страници књиге коју негде, нека даљина,
и даље испитује.

СУМРАК ЈЕ

начео гутљај тамноцрвеног у коначној тишини
гле последња кап нестаје док седиш у мраку
волиш одсуство накратко
како се примиче дну чаше

ту су ствари због којих се може бити тужан
у бесциљном промишљању
или свакодневним хировима
бога изостанака

порука послата у поноћ
као пет чинова стало у пет редова
фотографија случајно спуштена на сто
други испија кафу а ти се надаш повољном
знамењу из талоба

пресијава се затим бела лимарија аутомобила
прелази километре да утврди шта је још могуће
у укроћеној имагинацији
док и последњи звукови
не нестају с хоризонта превеликих очекивања
А и даље свакодневно испливавају *групи* талози –

Дан одбројава још тих неколико видљивих трагова
као прецизан часовник
из зоне могућег у зону коначности
јер сумрак је само предигра

НИЈЕ ВОТКА РАКИЈА

и у твојој глави мора да иде сентимент песме.
набрајамо у себи ствари које волимо,
мало дуже следи оно што још можемо
да сачувамо, сами од себе,
да трајемо.

и тако, ноћ нас вози укрут,
под собном лампом,
на различитим странама,
у једну исту недељу или месец,
у годину поспаног воза
у правцу било којег слова с мапе.

у реду је сићи и на принудним станицама.
смыслити свој блуз, неку слику,
с поентом у популарној песми:
мада ноћас удара.
у мојој глави одзвања други језик
возног стања! –

дубок глас промуклог бога те песме.
док тражим кључ у мраку ходника,
једва откључавам стан,
у њему једино не желим
да пронађем себе.

имаш ли још увек оне карте које
смо купили, али их нисмо поништили?
имаш ли и даље у глави могућа одредишта?

и у глави се врти, повремено, поента:
да није ракија,
да уопште није до ракије.

Тирана, '13

МАЛЕК*

21 и њо їрам

Прошао је тај воз и он се више не враћа –
а земља смрзнута од мраза, од јасно обликованог,
трећег острва, што увек падне нам у уста
као облак пун смога.

С различитих плажа разгледнице, и лична армија камења,
а варљива вода значења. Очи су нам порасле,
у међувремену, од другачијих очекивања;
с пристојне раздаљине гађамо се новим историјама.

Како простор испражњен може толико да отежа, за само тај,
додатни и по грам; тежак од замишљене воде –
и поново смо непливачи.

Поруке су увек о времену: правом, погрешном,
промашеном, пропуштеном.

Ево црте на којој се ломи исцртана граница. Преслажу шине.
Чупа језик, прави модрица на бутини, уместо под вилицом,
и речи још увек коче у грлу. Шљива није родила!

Улази у купе да се путује, а није то више само протутњали воз,
многе друге сирене повремено тутње за опомену,
тек онако. За сваки случај.

---

* феничански: склониште

Увек ти је недостајало склониште, увек је било превише
цивилизације, свакако превише изазова,
од којих се једном требало склонити,
тамо, где је сенка довољно мала да је прогута морска вода,
и где се може уживати без успомена.
У великој пећини тог искуства.

Једна композиција – један грам, мањка у сну, а превише
док се живи, пролази и одавно посматра шта је протутњало,
да сад само по пустим шинама слушаш некадашњи одјек:

тадан-тадан
тадан-тадан
21 и по грам
за оство и његову сенку.

У возу који се упорно враћа, а прошао је.

У ПРОЛАЗУ

Одзвонило је, рано поподне.
Слика медитеранске доколице била ми је пред очима,
телесно задовољство, кожа упаљена од сунца,
па затим и од угрејаног камена
Многе слике, понеке не баш толико удаљене
Друге, само у сунчаној измаглици коју је време навукло.
И, каква је корист од сећања на давно уживање,
а опет стигне те:
мирис борова, хладноћа што се лепи за тело у води,
тачан број прикупљених облутака, решене укрштенице;
Плутање које одузима све осим осећања
да си ту и сада, и блиска ти је рука што маше са обале
~~а више нема те руке, не видиш обалу.~~

Топлоту стиже повечерје да је спусти на један,
заустављен тренутак у времену,
У звук чаша, есцајга, укус исеченог
срца парадајза... погледа што се преводе у стварност
и враћају поново у немуште језике.
Белина сира и засеченог меса изнова оживљавана уснама –
Сад је у успоменама.

Где си? И колико дуго је то исто за тебе –
знаш да време искривљује сећање.
Да ли је сада лепше, или само другачије?!
Звони за рано поподне, кажеш у себи *и рерано је*;
Или у том звуку још једино чујеш
како те кратко и неумитно опомиње:
о~~и~~ишло је.

СВЕТЛОСТ СЕ УВЕК ВРАЋА

Док тумараш по стану, излазиш у ходник куће,
па отвараш врата:
њена блиставост у подне или нежни пурпур
којим се гаси пред крај дана;
Онда опет корачаш у полумраку, ређаш књиге
Правиш се да те више не опседају та стања –
не сањариш нити си занесена,
Ређаш нова и стара издања као да зидаш вишеспратницу,
са неколицином познатих станара.

Помишљаш да пошаљеш поруку, па погледаш албум
фотографија с прошлогодишњег летовања –
Одустајеш, ко још верује тим детињаријама,
сентиментима... а ти верујеш и преисторији сентимената!

Опседају те наслови као распореди ствари,
пре него што утонеш у сан ~~као~~ *заклана*
Склапаш капке верујући, северна хемисфера
избациће трепавицу на јужној страни;
дунућеш трипут у њу међу прстима
и замислити жељу, за сваки случај.

Светлост се увек враћа *увек се враћа*,
кружиш унутрашње путање док мантраш сатима;
И онда када те је једном пратила из кола поред океана,
у твом зимском летовању, и сада,
кад провирујеш на улици да завараш неизлажење из стана,
и у књигама с флекама од кафе, сока и плакања –

Онда опет тумараш, мало живчаниш, па кажеш себи:
ипак си храбра!

Још једном се хвата та покожица, на видљиву рану –
Светлост се враћа, ускоро ћеш то мумлати и у сну,
Увек се враћа увек увек се враћа
нежни пурпур што пулсира као још млада кожа
на којој зараста не тако свежа рана.

ПОЗИВ

Тражићеш пример у схоластичкој расправи о игли и анђелима
Овлажићеш прст спремна да скинеш ускршњу фарбу,
отвориш још једну страницу књиге, или обичну кесу из маркета,
упорно и нервозно, као да треба сам живот
пред тобом да се отвори –
Обичан, празнични миракул.

Покушаваћеш да се сетиш у којој си књизи
оставила срцолику детелину или који стих те је превео будну
преко још једног моста, у исто доба тамо неке године.
Јутрос, анђеол има велике уши и донео је неколико
омиљених чоколада,
а дан је ветровит с местимичним наговештајима...

Хоћеш ли се таквом ускрснућу понадати,
Или ће те благо заболети желудац јер си приметно узбуђена;
Осунчана прошлост мења облике,
растегљена као жвака – она коју дуго премећеш по устима
и када нестане слат, а инерција је претвори у навику.

Пуцнућеш прстима и склонићеш се с ветра,
зашушкаће омот чоколаде. Срце ће заиграти на ту слат.
Тражићеш још један тајанствен пример
у насумично отвореној књизи.

Поруку, наравно, с друге стране,
Али у празнично јутро, бићеш надгласана звецкањем есцајга
и узвишеним гласовима ТВ литургије.

Потећи ће крв из прста прободеног иглом
са које је управо један анђео, уморан, слетео
и напустио расправу жељан профаног смеха.

Али глас који ћеш чути,
неће бити са небеса, већ из слушалице
Рећи ће здраво, и мислиће и на тебе док изговара:
смилуј нам се и издрави нас
од онога што је у нама, анђеле.

ЕРОТИЧНО БИЋЕ ОРХИДЕЈЕ

Кап која је требало да спусти свој садржај на кожу ненамерним покретом дрхтаве руке склизнула је преко те коже на под. Расцветала се – биће орхидеје оставило је флеку на поду. Хтела сам да зауставим ту игру успомена, да с мастилом у устима спустим усне лагано на кожу, као полен друге орхидеје. Наравно, од тетоваже не би било ни трага. Лептири у паучину косе ухваћени, лептирићи у стомаку. Лептирице међу ногама не подносе дневно светло, но на ноћне светиљке свакако спремно кидисаће!

Међу којим *између редова* могла је да истекне поезија о еротичном бићу орхидеје, и госпел у *дек траунду* тако звучи... Испод хаљине, у бордо гаћицама на рупице, пронаћи ћеш ону праву. И срце моје, закорело место на полици у дућану. Нисам ти дошапнула, под покривачем ничу егзотични цветови, у *цвећу моје шајне*, а убоди цртачеве игле гомилају се под кожом. Оне невидљиве тетоваже на телу, оне невидљиве, треба уочити. Тако лагано срце из оловке искрада се. На затегнутој струни деколта реч црвенило изједначава се са круницом од тинте, тек створеном сличицом.

Мирно, нек дим изађе из собе, а орхидеја остане ожиљак из претходне вожње.
Где је то биће? –
одјекиваће смех, и слепопоноћни позиви,

испливаће место чежње на боку. Ухвати се за било,
тако пулсира и у утроби, у најмекшем, тако дубоко
уснулом месу. Орхидеја, као паук, вребаће из мрака,
затим из непроспаване ноћи...

Чекам те на гондоли поред оног канала где би се
ретко ко усудио да прође. Препознајем те на
страницама библија уметности.

Кап која је требало да испусти свој садржај на моју
кожу завршила је дубоко под твојом. А на поду? –
еротично биће палаца језиком.

И танатос се иза врата осмехује.

УНУТРАШЊЕ ПУТОВАЊЕ

Често тражим ту собу, између малених тргова, или међу ушушканим становима, улицама, у којој бисмо коначно боравили, само као два безимена тела, лишена тежине душа у чије постојање ионако сумњаш. Само собу, с прозором довољно високим да се одатле може скочити једино на онај свет.

У њој састављам књигу, копију тог живота, и увек нове распореде старих закључака: да све је на одређено време, осим добро познатог станишта у нама.

Може бити било који град, и улица, или непознати језик којим ћемо ипак проговорити. Место за састанак, обмотано паром и прошлих и будућих кафа.

Та соба могла је да буде и твоја, док улазим, с напола испуштеном душом, већ дрхтавог тела да покупим оно што је остало од оглодане коске, потрошеног погледа – негде на ивицама могућих, општих, значења.

Стан је превелик за нас, могли би га трајно населити многи! Друга лица пакла који носимо у себи –

Али соба, била би довољна, да се према њој управљамо, као према тачној мери нарасле црне материје; па да онда говоримо о константама светла.

А сада путујемо, и даљине су само начин да се заборави, и место, и соба, из које никада не излазимо.

ПРЕКО МАРГИНЕ

Има ли милосрђа између наших тела,
више него припитомљених руку, ногу,
онога испод обрва и испод појаса.

Зар смо ствар(а)ни –
док клизимо према ивицама,
као да треба још понеком речју
закорачити преко маргине.

Час пукотина, час пуноћа таме.
Обла као кришка хлеба, маслина.
Осећај међу језиком.

Накупила се, оросила по сенкама,
А онда иглице слане на осветљеним местима.
Бунари радости, неизвесност садржаја.

Бука и бубњеви у мазним погледима.
Умножавање одузимања, дељење сабирања
где од 5 дође се на -10, а од две спадне на једну
кружницу. Кружић – мету.

Протеже се милосрдно невидљива рука,
пипајући као вечити трећи, па одмери,
и употребу и вредност.

Збуњено спуштам слушалицу, увек
на *одговори*, никад на *йроследи*,
и одећу саучеснички навлачим
а чини ми се, удахнућу прашину читавог космоса.

Понети коску оглодану
од свог, од твог меса.

Између наших тела
као да капа вода из чесме.
Трзају се она у кратким, што краћим
капљицама да нови,
милосрднији живот отпочну.

ОНО ЗБОГ ЧЕГА ДОЛАЗИШ

*None of this matters when you have
not yet done what you came here to do.
M. T. C. Cronin, Two thousand poems*

Ништа од овога није учињено. Чиниш те покрете,
опонашајући буру, насукану до оближњег
рингишпила, где се светло нагло претаче пред
погледом у траг неколико боја. Тај рингишпил
с малим седиштима за урнице, и у сваку треба
убацити ону праву, ону истинску, коју тражиш
као резервацију за вечност у меморији
будућег студента.

Слободно настави са својим послом, не смета, а тај
утисак да тражиш драгоцену жилу у земљи расте,
као и узбуђење што ће поплава бити заустављена
чим се докопаш оловке. Погађајући који од
пролазника истински пате. Напор је, ето, можда
кратковидом вештином награђен, а онда шкрипа
рингишпила, која се једино при великој брзини
не чује, шапуће и даље: дођи, захвати врхом...

Ко каже да ћеш после две хиљаде осамсто и пет
стихова моћи да одмахнеш руком и закључиш:
учињено, опробано, као што нећеш моћи да се
надаш да је судбина уписана у тој кући од папира.
Настављаш, крећући се као редак примерак
у шетњи градом, са другим суграђанима, док
посматрају сунце, жељни дуге зиме, или топлог лета,

или посматрајући прве нарасле травке које могу да отворе видик, а и у мајско предвечерје, када можеш готово стварно захватити, у шаку, граничнике ноћи, и оно што чекаш, и што тражиш, загледан, као, у неку даљину... старомодан призор свакако, а онда настављаш са плесом, за ситниш пролазника, и спаваш на трави чекајући да сване, али да осећај никада не оде у исто време кад и ноћ.

И можда те стварно ставе у градско веће, једног будућег лавиринта, али све то неће имати никакву важност ако не урадиш оно због чега долазиш, а и то ће ти промаћи, или ти се укаже као оно што већ јако дуго губиш, а управо се десило, и више се десити неће.

САДА СМО НА ОСТРВИМА

КОРЧУЛА

Јутром се ослањала на сенке плавље од измаглице,
кроз прозор увале док отвара чистоту света избрисаног
у великом замаху; а ноћу тај исти свет сужавао се на небо
изнад терасе, увале, изнад мора.

Доле у луци, брод Марин сусретао је госпа Сњежну,
плаво за дечаке, црвено за девојчице, и њихова тела укотвљена
испред повремено бучног каменолома.
Није могло боље ни у севдалинци, јер су им се кљунови
увек нежно мимоилазили, и јер је она одлазила, али се и враћала.

Слобода се куповала, на ситно, у оштром камењару
и предвечерњој бонаци, у нијансама које не тражи речи,
али траже поглед и радост саговорника.

Пила се вина, увек изразито жута, нормално дивља,
јер не иду без сунца; довољна за опијања и потребне
фатаморгане; на плажи, било је и превише сати што *сјоје*, чак
и у бучном мотору локалних барки, док превозе,
од воде, до воде –

И тело се непрестано радовало, јер је тело *самосвоје*.
Мисао поподневне сенке четинара немарно је бежала
над њим, а ноћу изнова голицала тело прахом
што звезда сипа надоле, док је радост тражила млечну пут,
да прекрије дневне опекотине.

Није било ни месо и ни место ово што траје у нама,
или пролази поред нас,
ни несигурни одраз што нас је терао на одјеке у другима.
Тек случајни мирис и соли, поједена сардела, или позив да се
одвоји од управо обрисаног великог света, овде, на острву.

Као тајни код, јер подне ослобађа сенке,
сунце брише разлоге, камен упија топлоту сигурних повратака, а
острво је тихо дисало своју и све случајне прошлости.

ДРАГАНА В. ТОДОРЕСКОВ

ТЕЛА И ГРАНИЦЕ

Јасмина Топић, *Сада смо на остјрвима*

Избор: Горица Радмиловић

*По свим меканим месџима која њела њек њреба
да увежбају и науче њо себи, њо друјима.
Месџима, на којима
њреба боровији неко време, у невремену.
Јасмина Топић, Ојкривање*

Премда је Јасмина Топић песникиња која дуго и континуирано пише, збирка песама *Сада смо на остјрвима*, објављена као део награде „Милица Стојадиновић Српкиња“ коју је прошле године примила за књигу *Привремени боравак*, прва је рекапитулација њеног опуса и прилика да се он сагледа из нешто другачијег читалачког угла. Млада књижевна критичарка и историчарка књижевности Горица Радмиловић начинила је избор из седам досад објављених књига Ј. Топић који баца ново светло на поезију ове ауторке. Изместивши песме из хронолошког поетског контекста, што је редовно тежи посао за приређивача/приређивачицу, Г. Радмиловић их је, према тематско-мотивским везама које међусобно успостављају, сврстала у пет циклуса, уоквиривши их по једном прошлом и епилошком песмом.

За средишњи мотив првог циклуса, *Усђајемо свакодневно из својих малих смрђи*, приређивачица узима сан. Дијапазон његовог значења у поезији Јасмине Топић подразумева једнако и сањање, снарења, али и кошмарне визије, но чини се да је, ипак, у ширем контексту посматране поетике Јасмине Топић, сан на известан начин једно од многобројних путовања, и то у непознате и

Већ у песми *Тиха обнова лејша* која отвора наредни циклус *Нема сакривања на мору си*, препознајемо лиминалне зоне, у којима се одвијају припремни периоди за трансформацију природе, за смену годишњих доба. Ако прочитамо почетак наведене песме („Полако нам се примиче/ док лежимо насукани на континент одсуства. /Сезонски дашак југа.“//), а затим последњи стих *Фебруарској разјовора* који затвара циклус („И сад ту слику већ гута снег,/ и талог протеклог времена.“//), можемо уочити да је Г. Радмиловић песме из различитих збирки распоредила тако да оне прате извесну динамику, односно, причају *йричу* о лету, почев од његових првих наговештаја, преко призора са плаже, све до свршетка и призивања у сећање. Море је, дакле, у средишту *йриче*, али се на њега надовезују и други мотиви, више или мање присутни у поезији Јасмине Топић, док су мапирани простори, „места догађања“ – плажа, острово, хотелска соба. Док је плажа простор резервисан за отварање, за „почетак откривања“ (*Нудистаријум*), соба је, у овом и наредном циклусу, стециште интима и еротског сусрета (*Шајуићање, У веришкали, у хоризонтинали*). Биће занимљиво пратити како овај амбијент у последња два циклуса мења своју симболику.

Ишчитавајући циклусе *Нема сакривања на мору си* и *Месија која смо моћли да обележимо собом* стичем утисак да је топос тела семантички најзахтевнији и чак најизазовнији за тумаче поезије Јасмине Топић. Често родно неутралан, језик тела је индикатор како спољашњих тако и унутрашњих збивања. Са једне стране, тело реагује (пре свега тактилно) на спољашње утиске и надражаје, дакле на оно што *види, додирује, ујија*, чему се *йрилајођава* (песма *Умесио сјоменика їраду, Осећам се као їалерија, Фебруарски разјовор*), коначно, на оно што *обележава* ослабљујући границе између себе и простора, или се доима као предмет, чак експонат, егзистирајући независно од лирског *ја*. Тако ће у песми *Тамо їде се све їранице їуде* бити записано: „Тамо, с друге стране, могу да видим/ себе како се замишљено посматрам,/ И како се, у меким облицима/ што их је створила магла,/ све границе губе.“//

Са друге стране, тело је у средишту еротизоване слике, прецизније, њених сегмената на које нам ауторка указује. Слика, наиме, никада није потпуна, већ се телесност манифестује појединим деловима (бок, удови, кожа), микрокосмосима еротског који кроз покрете у простору постају по двоструко кодирани. Тако у песми *Arbeiten nicht, schlafen und lesen, ja* читамо: „Сложи ме као слагалицу, склапаћу те/ као обожаватељка поп звезду,/постер у природној величини,/ дахтаћу с намером да збуним пролазнике/ и јецаћу доћи ближе, стисни јаче!“// Пукотине, она важна бартовска места кроз која се експонира телесност, у појединим песмама Јасмине Топић постају лиминални простори између „еротичне лирске експресије“ и онога што је у његовој близини: „Шта је свитало месецима? Пукотина ружичаста кроз/ коју је најзад севнуло сунце? И стотине трнаца/ протутњало дуж тела!“ (*Шайушања*). Супротстављена *йуноћи йама* у песми *Преко марјине* (из последњег циклуса), пукотина је онај свети и у исти мах субверзивни прелазак „преко“, у корист поетике телесног.

У претходна два циклуса могли смо видети тело у покрету, у (не)заустављивом маршу ка новим местима, пре свега ка мору, плажи, одлучно да с стопи са миљеом у којем га затичемо, понекад на путу предака у постјугословенској етапи евоцирања туђих „бивших живота“ (*У реду за йолазак у майшерину*), понекад, привремено, на острвима, у градовима док се доима као пропуштљива мембрана, тј. допушта кожи да упија и на тај начин чува доживљено, како бележи Јасмина Топић у последњем стиху песме *У згради*. Управо ова песма отвара циклус *Сведочанство дивања*, који нас уводи у зону евоцирања ствари које су прошле. Сада је свако путовање заправо продирање у властитост, чепркање по кутковима (не)свести који крију трагове привремених боравака. Материјалне везе са далеким дестинацијама постоје у низу „меланхоличних знаменитости“ као у истоименој песми, док се јединство са далеким простором успоставља и на нивоу спиритуалног, изнова одживљеног. Понекад ће се управо у амбијенту

сойсйивене собе, тог вулфовски схваћеног плурализма стања ума, на дивергентном *унуиѣрашњем йуиовању* (као у истоименој песми) или држећи се задатог курса (*У истйом йравицу*), евоцирати одживљене слике и призори далеких места, удаљених предмета и бића. Тело, некада посматрач или протагониста, сада је објекат, успомена која своју егзистенцију дугује контемплативно-емоционалним процесима (нпр песма *Фойиоѣрафија*). Радњама духа и душе, тог ентитета тешког 21 (и по) грам (*Малек*) лирско ја Јасмине Топић настоји „доцртати“ оно за шта унапред сумња да се може материјализовати.

У овим настојањима велику улогу играју написане речи. Лирска протагонисткиња Јасмине Топић, било да је путник или тек пребирач по успоменама, пише писма, разгледнице, шаље поруке. Неретко се у песмама обраћа адресату/адресанткињи, у форми љубавне посланице. У песми *довољно је йроишкльо времена Пишем ти йисмо йишнем ти йоруку* читамо: „пишем ти поруку пишем ти писмо/ не знам шта чиним/ али уместо речи теку телесни сокови/ пљувачке растегљиве беле провидне/ некада срећне бале.“// Ови стихови демонстрирају настојање да се не само продужи осећање, у исти мах нежно и провокативно у својој чулности, него и да се оно на неки начин писањем учини трајним, историзује и документује, чак заведе у вечности. У песми *Не живесмо осим чийајући* текст је заправо једина извесност лирског ја, а кућа језика његово једино сигурно уточиште: „Али не живесмо, осим читајући, одмеравајући/ оно пре и после написаног, док су твоје очи/ мале орахове љуске на линији имагинарног,/ биле и море и несаница.“// Прилози *йре* и *йосле* сутеришу нам да се субјекткиња (списатељка датог текста коју не треба изједначавати са ауторком песме), креће по белини изван исписаног, настојећи да прекорачи танку линију што дели/спаја текст и живот. Каткад, свесно бирајући да застане у међупростору, па и међувремену.

Заустављена, самосвесно, у тој и таквој лиминалности, поезија Јасмине Топић својим семантичким многогласјем може

синхронизовати сан и јаву (несаницу?), тело и душу, непрегледно плаветнило Јадрана и скученост властите собе. Раскошни и разбарушени лирски имагинаријум ове ауторке, дочаран приређивачком руком Горице Радмиловић, чини да се поједине старије песме и удаљене слике примакну нашим очима на посве нови и неочекивани начин, освежене друкчијим окружењем, а да притом стабилност композиције циклуса није упитна. Растављајући збирке, циклусе, чак и саме поеме (нпр. *Јагран* из књиге *Привремени боравак*) и слажући их у нове целине према јасном концепту, Г. Радмиловић је одшкринула врата ове поезије која се не даје одједном и цела, а на нама је да у собу стихова и меланхоличних знаменитости Јасмине Топић уђемо опрезно, појачане пажње и подигнуте лествице очекивања.

О ПЕСНИКИЊИ

Јасмина Топић пише поезију, прозу, књижевну критику, колумне и есеје. Објавила је седам песничких књига: *Сунцокреши. Скица за дан* (1997), *Пансион. Метаморфозе* (2001), *Романтизам* (2005), *Тиха обнова леђа* (2007), *Док неко шајкуће наша имена* (2012), *Плажа Несаница* (2016) и *Привремени доравак* (2020). Објављивала је приче у неколико књижевних пројеката: *Пројекат Корџасар* (2003), *Лексикон дожјих људи* (2010), *Sympozion 58: roncs / olupina*, Суботица–Сегедин (2010), *Код српској њисца* (2011), *The State of Matters – Anthology of Perspectives & Reflections*, Марибор, Словенија (2012), *Sympozion 63: sinbus / šinbus*, Суботица–Сегедин (2013), *Чији траг – књижевни њројесџ* (2016), *До-сџојно јесџ* (2018), *Никоја на џрџовима* (2020). Есеј на српском и немачком „Освајање мање важних истина“ објављен је у књизи *Grenzverkehr III / Aufbruch – Wohin?* (Drava Verlag, Клагенфурт & Култур Контакт, Беч, 2012), а есеј на енглеском “A quest for wine flies in literature” за књижевну мрежу Versopolis – European poetry platform & Literature festival Krems (2019). Координатор је и један од уредника песничке едиције *Најбоља* Удружења књижевника и књижевних преводилаца Панчева, као и главна уредница *Рукоџиса* – зборника поезије и кратке прозе младих с простора ех-џУ (Дом омладине Панчево). Песме су јој преведене на више језика, и објављиване у изборима српске и екс-југословенске савремене поезије. Последња у низу је антологија савременог српског песништва *Cat Painters* (Dialogos, New Orleans, USA, 2017). Поред објављивања у домаћој периодици, песме су јој заступљене и у регионалним часописима (*Лџиџераџура*, *Поезија*, *Лирикон*, *Сџране* итд.) и часописима на немачком, енглеском, шведском (*Manuskripte*, *Atlanta Review*, *Tidskriften Presens* и сл.) Направила је мултимедијалну презентацију поезије на српском и енглеском у виду поетских видео записа (2009) и аудио CD Languages

of poetry (2014) – снимак поезије на неколико језика које читају матерњи говорници, за потребе завршне изложбе стипендиста РОНДО програма у Грацу. Пројекат је представљен као инсталација у простору на изложби "Future". На музичкој платформи Soundcloud постоји неколико снимака пројекта насталог за потребе промоције песничке књиге *Плажа Несаница* у Дворани Аполо у Панчеву (2017), где ауторка рецитије своју поезију уз оригинално компоновану музику. У припреми је и пројекат музичко-књижевног албума *Привремени боравак* (2022), за који је музику компоновала ауторка, на основу песама из истоимене књиге, заједно са члановима своје групе, а под покровитељством Града Панчева. Добитница је неколико резиденцијалних програма за писце: Култур Контакт (Беч, 2008), Камов (Ријека, 2012), Tirana in between, Традуки (Тирана, 2013), РОНДО (Град, 2014), Create in residence (Шведска, 2014), AIR Krems NO (2019), Reading Balkans, Сарајево (2020). Била је финалиста стипендије Централноевропске иницијативе и фестивала Виленица у Словенији заједно са Аном Ристовић (2006). На књижевну сцену закорачила је као финалиста републичког конкурса „Десанка Максимовић” за средњошколце (1996), да би почетком наредне године објавила прву песничку књигу. Награђена је првом наградом за причу на тада југословенском конкурс у недељника *Панчевац* (2000), а освајала је трећу и две прве награде за поезију зрењанинског часописа *Улазница* (1997, 2003, 2004). Добитница је награде за поезију „Душковићева звона“ (Панчево, 2002). За књигу *Пансион. Метаморфозе* добила је награду „Матићев шал“ (Ђуприја, 2002). Године 2021. добија награду „Милица Стојадиновић Српкиња” за књигу *Привремени боравак* у издању ИК Архипелаг.

Члан је Српског књижевног друштва (УО 2012–2014) и Удружења књижевника и књижевних преводилаца Панчева. Живи и ради у Панчеву. Детаљне биографске одреднице, одломци текстова и звучни снимци доступни су и на сајтовима: jasminatopic.sitey.me/ ; soundcloud.com/jasmina-topi-1.

О књижевној награди
„Милица Стојадиновић Српкиња“
Културног центра Војводине
„Милош Црњански“

У знак сећања на српску песникињу Милицу Стојадиновић Српкињу, рођену у Буковцу 1828, умрлу у Београду 1878, сахрањену у Пожаревцу, савременицу Вука Караџића и Његоша, песникињу која је прва, између осталог, овековечила стихом лепоте Фрушке Горе, Културни центар Војводине „Милош Црњански“, већ 46 година, организује Књижевне сусрете „Милице у походе“.

У оквиру манифестације, од 1994. године, установљена је Књижевна награда „Милица Стојадиновић Српкиња“, коју су, између осталих, добили еминентни књижевни ствараоци: Флорика Штефан, Мира Алечковић, Јара Рибникар, Танасије Младеновић, Бошко Петровић, Матија Бећковић, проф. др Мирослав Егерић, проф. др Јелка Ређеп, Милан Ненадић, Благоје Баковић, Вида Огњеновић и други, а од 2009. године, ова награда се додељује искључиво „песникињи за књигу поезије, објављену на српском језику, између две манифестације *Милице у походе*“.

Од када су промењене пропозиције, од 2009. године, награду су добиле наше познате песникиње. Оне су, уз новчани део награде, оствариле право да нову збирку поезије, или избор из поезије, објаве у Едицији „Добитница књижевне награде *Милица Стојадиновић Српкиња*“ Културног центра Војводине „Милош Црњански“.

Милица Стојадиновић Српкиња је међу првим песникињама које су писале поезију на српском језику. Живела је и стварала у време Вукове борбе за књижевни језик и правопис те, уз Бранка Радичевића и Његоша, припада групи писаца који су ту Вукову борбу за српски језик здушно подржали. Милица је стварала у време када је жена била потцењена и обесправљена, па и сама

вели „ Душом својом узвила сам се над свим гоњењем, које због мог књижевног занимања трпим од нискога света, и јошт велим: 'не упиши им то у грех, Господе'“.

У циљу остварења и јачања родне равноправности, када су у питању књижевна признања, књижевна награда „Милица Стојадиновић Српкиња“, додељује се, од 2009. године, само песникињама.

**Добитнице књижевне награде
“Милица Стојадиновић Српкиња”**

Тања Крагујевић (2009)
Ана Ристовић (2010)
Гордана Ђилас (2011)
Емсура Хамзић (2012)
Даница Вукићевић (2013)
Радмила Лазић (2014)
Кајоко Јамасаки (2015)
Стана Динић Скочајић и Сунчица Денић (2016)
Драгица Стојановић (2017)
Тања Ступар Трифуновић (2018)

Мирјана Стефановић

 (2019)
Злата Коцић (2020)
Јасмина Топић (2021)

САДРЖАЈ

Реч приређивача	5

УСТАЈЕМО СВАКОДНЕВНО ИЗ СВОЈИХ МАЛИХ СМРТИ

ДА ЗАСПИМО	9
ПЕВАЊЕ О КИШИ НА КИШИ, ДОК РОМИЊА И ПРЕТИ ОЛУЈОМ.....	11
ВАЛПУРГИНА НОЋ.....	13
МЕЂУ ЈАСТУЦИМА, У КОЛОРУ	15
О ПЛОВИДБИ КОЈА СЕ НИЈЕ ДОГОДИЛА.....	16
ДОЗИВАЊЕ.....	18
ТЕШКО МЕШКОЉЕЊЕ.....	20
У НАЗНАКАМА	
<i>умри женски!</i>	22
КАКО ЈЕ ДАНАС КОМУНИЦИРАЛА	24
ИЗМЕШТАЊЕ	26
ГЛАСНИЦИ.....	27
СЕНКЕ	29
УЛАЗАК У ХРАМ.....	31
ОНА НЕЋЕ. НИЈЕ ОНА ОФЕЛИЈА.....	32
ЈУТРО С ДРУГЕ СТРАНЕ ДУНАВА	34

МИСЛИ ШТО ПОНИРУ У МАСТИЛО

СТУДИРАЊЕ БОЈЕ	39
УСПАВАНКА.....	40
ПАНСИОН	42
МЕЛАНХОЛИЈА	44
ПАДА КИША НАД ОКЕАНОМ	
<i>Half Moon Bay</i>	45
ПАПРАТ И ЕУКАЛИПТУС	
<i>Sharebrook Forest, Melbourne</i>	47
ЈАДРАНСКО ПЛАВО.....	49
ТО ШТО ТИ СЕ РАДУЈЕМ	51
VII (<i>Јагран. Исечци сјајарности</i>).....	53

НЕМА САКРИВАЊА НА МОРУ СИ

ТИХА ОБНОВА ЛЕТА.....	57
У РЕДУ ЗА ПОЛАЗАК У МАТЕРИНУ.....	58
У ПРИРОДИ, НА ЈУГУ.....	61
ШАПУТАЊЕ.....	63
V (На њлажи. Паралеле).....	65
САДА СМО НА ОСТРВИМА.....	66
II (На њлажи. Паралеле).....	68
РИЈЕКА.....	70
I (Јадран. Исеци сиварноста).....	72
ОСТРВО, ПЛАЖА, ПИВО.....	73
НУДИСТАРИЈУМ.....	75
СПИРИДОН ЈЕ НАШ ПРИЈАТЕЉ С ПЛАЖЕ.....	77
И МОРЕ ПОЛАКО ОДЛАЗИ.....	78
СЛУТЊА ЗИМЕ.....	80
ФЕБРУАРСКИ РАЗГОВОР.....	82

МЕСТА КОЈА СМО МОГЛИ ДА ОБЕЛЕЖИМО СОБОМ

ПРОЖИВЕТИ УНАЗАД.....	85
СКИЦИРАЊЕ.....	87
ЛАВИРИНТ.....	88
ТАМО ГДЕ СЕ СВЕ ГРАНИЦЕ ГУБЕ.....	90
О ТОМ ПРОСТОРУ.....	92
АНТИБАКТЕРИЈСКА ПЕСМА С ПОГЛЕДОМ КРОЗ ПРОЗОР.....	94
ARBEITEN NICHT, SCHLAFEN UND LESEN, JA.....	96
ОСЕЋАМ СЕ КАО ГАЛЕРИЈА.....	98
УМЕСТО СПОМЕНИКА ГРАДУ.....	100
САМОУСЛУГА ДВА ЂОШКА БЛИЖЕ НЕГО ОБИЧНО.....	102
У ЛЕТЊИ ДАН.....	104
У ВЕРТИКАЛИ, У ХОРИЗОНТАЛИ.....	106
ПОБУНА.....	109
БОЛЕСТ. ДВОСТРУКИ САН.....	111
ОТКРИВАЊЕ	
<i>Њуш једне кулице</i>	114
МЕСТО СРЦА.....	116

СВЕДОЧАНСТВА БИВАЊА

У ЗГРАДИ.....	121
МЕСТО НА ЗИДУ.....	123
ВИДЉИВИ ПРЕДЕО.....	125
МЕЛАНХОЛИЧНЕ ЗНАМЕНИТОСТИ.....	127
НЕ ЖИВЕСМО ОСИМ ЧИТАЈУЋИ.....	128

ОПЕТ НА ОБАЛИ	130
ПРЕЛАЗ, УМИШЉАЈ!	132
И ДОЂЕ ВРЕМЕ ОБМАНА	133
ЛУТКА	134
КОНТИНЕНТ ОДСУСТВА	
<i>Ејшџаф</i>	136
ПРИЈАТЕЉИ	137
У ИСТОМ ПРАВЦУ	138
ЗРЕЊЕ У НЕПОМИЧНОСТИ	140
СОБА СЕ РАСКЛАПА	141
ДОЦРТАВАЊЕ	143
СЛУТЊА ЗИМЕ V	145
IV (<i>Јагран. Исечци стварности</i>)	147
КУЋЕВНА РАЗГЛЕДНИЦА (<i>гомородачка</i>)	148
~~довољно је протекло времена зашто кажемо протекло~~	
ПИШЕМ ТИ ПИСМО ПИШЕМ ТИ ПОРУКУ	150
VI (<i>Јагран. Исечци стварности</i>)	152
ФОТОГРАФИЈА	153
ТИ САМО БУДИ ДОВОЉНО ДАЛЕКО	154
СУМРАК ЈЕ	156
НИЈЕ ВОТКА РАКИЈА	157
МАЛЕК	159
У ПРОЛАЗУ	161
СВЕТЛОСТ СЕ УВЕК ВРАЋА	162
ПОЗИВ	164
ЕРОТИЧНО БИЋЕ ОРХИДЕЈЕ	166
УНУТРАШЊЕ ПУТОВАЊЕ	168
ПРЕКО МАРГИНЕ	169
ОНО ЗБОГ ЧЕГА ДОЛАЗИШ	171
САДА СМО НА ОСТРВИМА	
КОРЧУЛА	175
Драгана В. Тодоресков: Тела и границе	
О песникињи	183
О књижевној награди „Милица Стојадиновић Српкиња“	185
Добитнице књижевне награде “Милица Стојадиновић Српкиња”	187

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

821.163.41-14

821.163.41.09 Топић Ј.

ТОПИЋ, Јасмина, 1977-

Сада смо на острвима : изабране песме / Јасмина Топић ; избор Горица Радмиловић ; поговор Драгана В. Тодоресков. - Нови Сад : Културни центар Војводине "Милош Црњански", 2022 (Београд : Донат граф). - 187 стр. ; 20 см. - (Едиција Добитница књижевне награде "Милица Стојадиновић Српкиња")

"Милице у походе, 46. књижевни сусрети" --> прелим. стр. - Тираж 300.
- Реч приређивача: стр. 5-6. - Стр. 177-182: Тела и границе / Драгана В. Тодоресков.

ISBN 978-86-80384-94-8

а) Топић, Јасмина (1977-)

COBISS.SR-ID 64888329